

Informovanost a přístup vysokoškolských studentů k dárcovství krve

Lucie Ondruchová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Ondruchová**
Osobní číslo: **H11640**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Informovanost a přístup vysokoškolských studentů k dárčovství krve**

Zásady pro vypracování:

Nastudování odborné literatury.

Zpracování historie dárčovství krve, přehledu krevních skupin, kritérií a vyšetření dárců krve, metodiky odběrů, druhů odběrů, výroby a uchování transfuzních přípravků a krevních derivátů.

Příprava metodiky průzkumné části.

Realizace průzkumu pomocí dotazníkového šetření.

Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.

Prezentace výsledků šetření, jejich shrnutí a návrh metody, která by zvýšila informovanost vysokoškolských studentů o krevním dárčovství.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DOBŘÝ, Eduard a Jaroslav FIALA. Dárcovství krve. 1. vyd. Praha: SZdN, 1957.

Zdravotnické aktuality; sv. 108.

FÁBRYOVÁ, Viera et al. Imunohematologie a transfúzna medicína pre prax. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4391-2.

MAISNAR, Vladimír a Vít ŘEHÁČEK. Léčba transfuzními přípravky. 1. vyd. Hradec Králové: HK Credit, 2001. ISBN 80-902753-3-8.

PENKA, Miroslav a kol. Hematologie a transfuzní lékařství. Hematologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3459-0.

PENKA, Miroslav a kol. Hematologie a transfuzní lékařství. Transfuzní lékařství. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3460-6.

Vedoucí bakalářské práce:

MUDr. Jana Pelková

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

15. ledna 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

23. května 2014

Ve Zlíně dne 15. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně30. 4. 19.....

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nejdříve zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpisy vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvztažících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školák či vzdělávací zařízení, utýje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školákem či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvztažících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školák či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Opírá-li autor takového díla užití zvolen bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat náhrady chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ústavovně § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školáka či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školák či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jin doučeného v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku doučeného školou nebo školákem či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Téma mé bakalářské práce je „Informovanost a přístup vysokoškolských studentů k dárcovství krve“.

Teoretická část obsahuje poznatky o historii dárcovství krve a krevních převodů, o krevních skupinách, o registrech spojených s dárcovstvím krve. Dále jsou jednotlivé kapitoly zaměřeny na veškeré důležité poznatky spojené s dárcovstvím krve.

Praktická část obsahuje dotazníkové šetření, prováděné na vysokých školách. Získané výsledky jsou vyhodnoceny v tabulkách a grafech.

Klíčová slova: krev, dárců, krevní skupiny, registr, ocenění dárců, krevní převod

ABSTRACT

The topic of this thesis is “Awareness and attitude of university students to blood donation”. The theoretical part contains findings about history of blood donation and blood transfer, about blood groups and about registers associated with blood donation. Next, single chapters focus on every important finding connected with blood donation. The practical part contains questionnaire survey, carried out at universities. The extracted results are evaluated in tables and graphs.

Keywords: blood, donor, blood group, register, award donors, blood transfusion

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce MUDr. Janě Pelkové, za odborný dohled nad mou prací, za rady a čas, který mi věnovala při konzultacích a za trpělivost a ochotu mi pomoci. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se účastnili dotazníkového šetření.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DÁRCOVSTVÍ KRVE.....	13
1.1 DEFINICE DÁRCOVSTVÍ KRVE	13
1.1.1 Dobrovolné bezplatné dárcovství krve.....	13
1.1.2 Placené dárcovství krve.....	13
1.2 KREVNÍ SKUPINY A RH SYSTÉM.....	14
1.2.1 Krevní systém AB0	14
1.2.2 Systém Rh	14
1.3 DĚDIČNOST KREVNÍCH SKUPIN	15
1.4 HISTORIE DÁRCOVSTVÍ KRVE	15
1.4.1 Historie dárcovství a krevních převodů	16
1.5 HISTORIE DÁRCOVSTVÍ KRVE V ČR	17
1.6 KRITÉRIA PRO PŘIJETÍ	18
1.7 DŮVODY K VYŘAZENÍ DÁRCE.....	19
1.7.1 Dočasné důvody k vyřazení	19
1.7.2 Trvalé vyloučení.....	20
1.8 POČTY ODBĚRŮ A INTERVALY MEZI JEDNOTLIVÝMI ODBĚRY	20
1.9 POUČENÍ DÁRCE	20
1.10 PRÁVA DÁRCE KRVE.....	21
1.11 REGISTRY SPOJENÉ S DÁRCOVSTVÍM KRVE.....	22
1.11.1 Národní registr osob vyloučených z dárcovství krve	22
1.11.2 Registr dárců vzácných krevních skupin.....	22
1.11.3 Strategická krevní banka	23
2 PROCES DAROVÁNÍ KRVE	24
2.1 PŘEDODBĚROVÉ A POODBĚROVÉ VYŠETŘENÍ DÁRCŮ	24
2.2 DRUHY A METODIKA ODBĚRŮ.....	25
2.2.1 Odběr plné krve	25
2.2.2 Odběr plasmy	25
2.2.3 Odběr trombocytů	25
2.2.4 Ostatní možné druhy odběrů	26
2.4 OCENĚNÍ BEZPŘÍSPĚVKOVÝCH DÁRCŮ.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	29
3.1 CÍLE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	29
4 METODIKA PRÁCE	30
4.1 VÝZKUMNÁ METODA.....	30
4.2 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	30
4.3 ORGANIZACE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	30
4.4 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	31
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	32
5.1 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	32
DISKUZE	64

ZÁVĚR.....	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	70
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	72
SEZNAM OBRÁZKŮ	73
SEZNAM TABULEK.....	74
SEZNAM GRAFŮ	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

V bakalářské práci se zabývám problematikou dárcovství krve, informovaností a motivací vysokoškolských studentů ohledně tématu dárcovství krve. Toto téma jsem si vybrala, protože je podle mě dárcovství krve velmi důležité, ale myslím, že nynější mladou populaci velmi nedocení. V této době internetu a rozsáhlých médií lze o dárcovství krve zjistit mnoho informací. Dárcem krve se může stát každý plnoletý člověk, kterému to zdravotní stav dovolí, a podle mého názoru, by právě mladá populace měla být co nejdříve informována a motivována k dárcovství.

Získat nového dárce je důležitý krok, po kterém následuje samotný odběr a zpracování a uskladnění získané krve. Největším problémem, ale zůstává získání nových bezplatných dárců.

Získání nových dárců je založeno na motivaci veřejnosti k dárcovství krve, v dnešní ekonomické situaci by byla největší motivací finanční odměna dárců, bohužel tahle varianta není nejlepším řešením, co se týče finanční situace zdravotnictví, hlavně z toho důvodu, že pokud se zavede placené dárcovství krve, může to spět k tomu, že dárce za vidinou získání peněz zatají důležité informace o svém zdravotním stavu, proto se preferuje bezplatné dárcovství krve. Ale to neznamena, že dárce nemají za bezplatné dárcovství určité výhody, pomocí kterých se zdravotnictví snaží dárce motivovat.

Pro současnou medicínu je dárcovství krve velmi důležité, protože krev nelze nahradit žádnou jinou „tekutinou“. Krevní transfuze se například využívají při rozsáhlých úrazech, po operacích, léčbě umělou ledvinou, léčbě nádorových onemocnění krve také u léčby anémie u novorozenců a u spousty dalších případů.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá informacemi vztahujícími se k dárcovství krve, od historie dárcovství, a krevních převodů přes práva dárce, podmínky přijetí a vyřazení dárců, registry spojené s dárcovstvím krve. Dále se také teoretická část zabývá samotným procesem dárcovství krve, vyšetřeními před a po dárcovství, krevními skupinami, metodou a uskladněním odebrané krve a také oceněními bezplatných dárců krve. V praktické části jsme využili dotazníkového šetření, abychom zjistili míru informovanosti vysokoškolských studentů, co se týče základních údajů o dárcovství krve a jejich přístupu k tomuto tématu. Také měli možnost navrhnout způsob jakým společnost více motivovat a informovat o dárcovství krve. Cílem bylo zjistit, co

studenty k dárcovství vedlo a naopak co je od dárcovství zrazuje. A na základě dotazníkového šetření navrhnout způsob, jak veřejnost více informovat a motivovat k dárcovství.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Dárcovství krve

1.1 Definice dárcovství krve

Dárcovstvím krve nazýváme činnost, kdy je dobrovolnému dárci odebrána krev pro lékařské účely. (Dobry, Fiala, 1957, s. 15)

V souladu s Etickým kodexem darování krve a léčby krevní transfuzí a Mezinárodní společnosti pro krevní transfuzi je dárcovství dobrovolné a bezplatné. (Penka, 2012, s. 3)

1.1.1 Dobrovolné bezplatné dárcovství krve

Český červený kříž a Červený půlměsíc definují dobrovolné bezplatné dárcovství: *„Darování krve, plazmy a buněčných složek se považuje za dobrovolné a bezplatné, pokud tak dárci činí ze své svobodné vůle, to znamená, není na něj vyvíjen žádný nátlak a nedostává za to žádnou náhradu, ať již ve formě přímé platby, nebo způsobem, který může být považován za náhradu peněz (toto zahrnuje i placené pracovní volno delší, než je rozumně potřebné pro odběr a cestu s ním spojenou). Malé dárky, občerstvení a náhrada přímých cestovních nákladů jsou s dobrovolným bezplatným dárcovstvím slučitelné“* (Turek, Masopust, Řeháček, 2010, s. 16).

1.1.2 Placené dárcovství krve

Jako příklad placeného dárcovství v České republice můžeme uvést odběry plasmy u soukromých společností. Nejrozšířenější takovou společností u nás je Sanaplasma. Centra Sanaplasmy se nachází v Brně, Liberci, Pardubicích, Plzni, Olomouci, Ostravě, Ústí nad Labem a ve Zlíně. Zde po odběru plasmy dárci obdrží částku 400 Kč, jako tzv. „finanční náhradu za vynaložený čas“. (Sanaplasma, [online]).

Český červený kříž uvádí, že získávání krve a krevních složek by mělo být výhradně bezplatné a bezpříspěvkové, protože placené dárcovství láká i nevhodné dárci, kteří zatají svůj zdravotní stav, a tím je ohrožen příjemce transfuzního přípravku. Dle názoru odborníků, také může dojít, díky placenému dárcovství plasmy u těchto společností, k poklesu bezplatného dárcovství krve, a to může vést k nedostatku plné krve (ČČK, 1999-2013, [online]).

1.2 Krevní skupiny a Rh systém

Krevními skupinami klasifikujeme různé antigenní systémy na povrchu erytrocytů. Pokud antigeny dárce nejsou shodné s antigeny příjemce, dochází k reakci antigenů dárce na erytrocytech s protilátkami v plasmě příjemce a erytrocyty se začnou shlukovat (aglutinovat). (Trojan, 2003, s. 151-152)

1.2.1 Krevní systém AB0

V systému AB0 rozlišujeme 4 základní skupiny - A, B, AB, 0. Na povrchu membrány erytrocytů se vyskytují aglutinogeny A a B, podle výskytu těchto aglutinogenů rozlišujeme krevní skupiny. Krevní skupina A obsahuje aglutinogen A, skupina B obsahuje aglutinogen B, skupina AB obsahuje aglutinogen A i B a skupina 0 neobsahuje žádný, ale má antigen H, který je výchozí pro tvorbu aglutinogenu A i B (viz Tabulka 1). (Trojan, 2003, s. 152)

Krevní skupina	Antigen	Protilátka	Výskyt v ČR v %
A	A	Anti B	41,5
B	B	Anti A	14,1
AB	A, B	žádné	6,6
0	H	Anti A Anti B	37,8

Tabulka 1 Charakteristika a výskyt systému AB0 v české populaci (Trojan, 2003, s. 152)

1.2.2 Systém Rh

Antigenní systém Rh je velmi složitý. Nejvýznamnějšími antigeny jsou C, D, E, c, d, e, které se na povrchu erytrocytů vyskytují vždy ve trojici.

Pokud se na povrchu erytrocytů vyskytuje aglutinogen, znamená to, že Rh faktor krevní skupiny je pozitivní, tedy Rh +. Pokud některé určité znaky na povrchu erytrocytů chybí, jedná se o krevní skupinu s Rh negativním, tedy Rh -. (Fábryová, 2012, s. 38)

1.3 Dědičnost krevních skupin

Krevní skupiny člověka jsou monogenními kvalitativními znaky. Tak jak je již výše řečeno, jsou podmíněny přítomností nebo absencí aglutinogenů A a B v červených krvinkách. Alely A a B jsou koodominantní, alela 0 je vůči nim recesivní. (Jelínek, 2006, s. 328)

Možnosti dědičnosti krevních skupin jsou následující:

Rodič č. 1	Rodič č. 2	Dítě
A	A	A nebo 0
A	B	A, B, AB nebo 0
B	B	B nebo 0
A	0	A nebo 0
B	0	B nebo 0
AB	AB	A, B nebo AB
AB	A	A, B nebo AB
AB	B	A, B nebo AB
AB	0	A nebo B
0	0	0

Tabulka 2 Dědičnost krevních skupin

1.4 Historie dárcovství krve

Léčba krví má dlouhou a zajímavou historii. Od mystických představ přes empirické dohady až po vědecky podložené znalosti. Již v nejdávnějším starověku krev vzbuzovala zvědavost a strach. Už více než 400 let před naším letopočtem si lidé uvědomovali důležitost krve, když filozof Empedokles poprvé přirovnal krev k životu. Také Římané se domnívali, že krev je velmi důležitá, pili krev svých padlých gladiátorů, neboť si mysleli, že v ní je uchována veškerá moc a síla padlých bojovníků. (Kelnarová, 2009, s. 2)

1.4.1 Historie dárcovství a krevních převodů

V následující podkapitole jsou uvedeny důležité historické momenty, které se pojí s problematikou dárcovství krve a krevních převodů.

- Roku 1492 podal židovský lékař umírajícímu papeži Inocenci VIII. krev 3 mladíků ve snaze omladit jeho organismus. (Penka, 2012, s. 131).
- V roce 1615 Andres Libavius podal celkem přesný popis podání krevní transfuze.
- V roce 1616 William Harvey ve svém díle „O pohybu srdce a krve živočichů“ uvedl své poznatky o objevu velkého krevního oběhu. (Niklíček, 1989, s. 73).
- V roce 1628 Henry Narvete prokázal uzavřenost krevního oběhu. (Niklíček, 1989, s. 76)
- V roce 1665 Richard Lower provedl první úspěšnou transfuzi na psech. (Švanda 1980, s. 18)
- V roce 1667 Jean Baptiste Denis uskutečnil první krevní transfuzi na člověku s použitím krve beránka. (Penka, 2012, s. 179)
- V roce 1818 James Blundell provedl první transfuzi z člověka na člověka u dvou pacientů, ale pouze u jednoho z nich byla transfuze úspěšná (Penka, 2012, s. 179)
- 12. 8. 1879 Albert Erpek v Praze uskutečnil první transfuzi u nás na čtyřech umírajících ženách. Tři z nich prodělaly těžkou potransfuzní reakci a jedna z nich zemřela. (Švejnoha, 2008, s. 54)
- V roce 1901 Karl Landsteiner objevil tři krevní skupiny, které pojmenoval A, B, C (dnes A, B, 0). (Niklíček, 1989, s. 213)
- V roce 1907 český psychiatr Jan Jánský objevil krevní skupinu AB, ale nepojmenoval dosud objevené skupiny tak, jak je známe dnes, ale přidělil jim označení I., II., III., IV. (Penka 2012, s. 171)
- V 1. světové válce byla velká potřeba použití krve. Používaly se nepraktické metody, jako napojení tepny dárce a tepny příjemce úzkou trubičkou. Lewison, Hustin a Agote objevili protisrážlivý citranan sodný a tím se celá situace velice zjednodušila. Tímto objevem velice pomohli k uchování krve a převážení krevních konzerv na delší vzdálenosti. (Maisnar, Řeháček, 2001, s. 10)
- V roce 1925 v Moskvě byl založen Ústřední ústav krevní transfuze.
- V roce 1935 se konal první kongres o transfuzi krve v Římě.

- V roce 1937 se konal kongres o transfuzi krve v Paříži, kterého se již zúčastnili i českoslovenští lékaři.
- 2. světová válka vedla k velkému postupu v oblasti podávání krevní transfuze a k zdokonalení uchovávání konzervované krve.
- V roce 1933 ruský chirurg Judina zkoušel odebírat krev čerstvě zemřelým.
- Další vývoj byl zaměřen na snižování rizika pro dárce i pro příjemce. Velký důraz se dává na sterilitu a začala se dělat biologická zkouška.
- V roce 1940 Landsteiner a Wienerer objevili Rh faktor.
- Po 2. světové válce se staly transfuzní stanice součástí nemocnic ve vyspělých zemích. (Penka 2012, s. 171)

1.5 Historie dárcovství krve v ČR

Dárcovství krve u nás má celkem dlouhou historii. Jak je již výše uvedeno první pokusy o krevní transfuzi u nás proběhly 12. 8. 1879. První transfuze na chirurgických klinikách u nás byly podávány od roku 1922. Mezi dárce byli příbuzní a zdravotní personál, bohužel tento počet dárců byl omezený a častá byla i odlišnost krevních skupin. Proto se na klinikách začaly tvořit svazy dárců, kteří darovali v daných intervalech a byli za to placeni, říkalo se jim tzv. Profesionální dárce. Tito profesionální dárce nebyli pod pravidelnou lékařskou kontrolou a kvůli výdělku z darování, také tajili své současné i minulé onemocnění. Tím pádem ohrožovali sebe i příjemce.

Roku 1948 byla založena Národní transfuzní služba. Dárcovství bylo dobrovolné, ale stále placené. V roce 1960 Československý červený kříž přišel s myšlenkou bezpříspěvkového dárcovství krve.

Propagace bezplatného dárcovství se nesečkala s pozitivním přístupem společnosti, kvůli strachu a nedostatečné informovanosti. V roce 1964 Československý červený kříž zahájil oceňování bezpříspěvkových opakovaných dárců krve medailemi profesora Jana Jánského. (Havlová, 2006, s. 15-17)

Od roku 1965 začal pokles bezpříspěvkových dárců krve až do roku 1970. V letech 1970-1979 začal počet bezpříspěvkových dárců stoupat, přesto ve větších městech stále zaznamenávali jejich nedostatek.

V roce 1988 byla poprvé ve své historii potřeba krve stoprocentně pokryta bezpříspěvkovými dárci. Od listopadu 1989, docházelo ke klesajícímu zájmu veřejnosti a do současnosti se bojuje o zájem veřejnosti v tématu dárcovství krve. (Procházka, Švejnoha, 2000, s. 17)

1.6 Kritéria pro přijetí

Před odběrem dárce krve se posuzuje jeho zdravotní stav, výsledky vyšetření a anamnéza. Cílem je zamezit ohrožení zdraví dárce nebo poškození zdraví příjemce. Při darování krve musí být také dodržena níže uvedená kritéria. Ve výjimečných situacích mohou být tato kritéria porušena, ale to pouze v tom případě, pokud odpovědný zdravotnický pracovník zhodnotí stav dárce a toto své rozhodnutí řádně zaznamená.

Kritéria pro přijetí dárce:

a) Věk - pro dárcovství krve je určena věková hranice 18-65 let. Nedoporučuje se první odběr absolvovat po 60 roku života. Nad 65 let je dárcovství možné pouze se souhlasem lékaře transfuzní stanice, obnovovaným při každém odběru.

b) Hmotnost - hmotnost dárce musí být alespoň 50 kg a vyšší.

c) Hodnoty hemoglobinu a hematokritu - u žen musí být hemoglobin roven nebo vyšší než 125 g/l a u mužů musí být hemoglobin vyšší nebo roven 135 g/l. Hematokrit u obou pohlaví musí být vyšší než 140 g/l.

Dále se posuzují také hodnoty dalších krevních elementů.

d) Tlak, pulz - krevní tlak by neměl přesahovat hodnotu 180/100 mmHg. Pulz by měl být pravidelný, silný a pohybovat se v rozmezí 50-100/min.

e) Zásoby železa - koncentrace hemoglobinu by neměla bez zjevné příčiny klesat. Pokud dojde od posledního odběru k výraznému poklesu hemoglobinu, měla by být příčina téhle anemizace řádně vyšetřena.

f) Mezi další kritéria patří odpovídající kontakt s dárce. Důležitý je také souhlas dárce. U cizinců je nutné vyžádat povolení k dlouhodobému pobytu a platné zdravotní pojištění. U každého dárce ověřujeme, zda není veden v Národním registru vyřazených dárce.

g) Dále se posuzují výsledky dotazníku, který dárce před odběrem vyplňuje (viz Příloha PI). (ČČK, 1999-2013, [online])

1.7 Důvody k vyřazení dárce

Dárce může být vyřazen z registru aktivních dárců krve pouze dvěma způsoby. A to buď dočasně, nebo trvale.

1.7.1 Dočasné důvody k vyřazení

Dárce může být dočasně vyřazen z registru aktivních dárců a může být opět zařazen, pokud pomínou důvody, pro které byl z registru vyřazen.

Mezi tyto důvody patří infekce a to:

- a) Brucelóza, osteomyelitida, horečka Q, tuberkulóza - 2 roky po uzdravení
- b) Syfilis - 1 rok od úplného vyléčení
- c) Toxoplasmóza - 3 měsíce od uzdravení
- d) Revmatická horečka - 2 roky po vymizení příznaků
- e) Teplota nad 40 stupňů Celsia - 2 týdny po vymizení příznaků
- f) Chřipková onemocnění - 2 týdny po vymizení příznaků
- g) Malárie - 6 měsíců od návštěvy oblasti s výskytem malárie a 3 roky po ukončení léčby

Dalšími důvody může být vystavení se přenosu infekce:

- a) Endoskopické vyšetření
 - b) Poranění injekční jehlou
 - c) Velká chirurgická operace
 - d) Piercing a tetování
 - e) Transplantace
- Ve výše uvedených příkladech platí vyřazení dárce na dobu 6 měsíců.

Mezi další možné důvody patří:

- a) Očkování - pouze v případě očkování oslabenými viry se doporučuje odklad 4 týdny. U jiného typu očkování není odklad nutný
- b) Těhotenství a laktace - 6 měsíců po porodu nebo interrupce

1.7.2 Trvalé vyloučení

Trvale vyloučení z registru aktivních dárců jsou ti, u kterých byla zjištěna některá z níže uvedených kontraindikací.

Kontraindikace:

- a) Závažné chronické onemocnění
- b) Koagulopatie
- c) Diabetes mellitus léčený inzulínem
- d) Infekční onemocnění jako hepatitida typu B a C, virus HIV
- e) Zhoubné nádorové onemocnění
- f) Užívání drog, hormonů a anabolických steroidů
- g) Rizikové sexuální chování
- h) Xenotransplantát
- i) Transplantace rohovky, štěp tvrdé pleny mozkové
- j) Léčba přípravky z lidských hypofýz

(Penka, 2012. s. 98)

1.8 Počty odběrů a intervaly mezi jednotlivými odběry

Intervaly mezi jednotlivými odběry a počty odběrů stanovuje vyhláška takto:

„Minimální interval mezi dvěma následujícími odběry je 8 týdnů, přičemž celkový počet standardních odběrů provedených v průběhu 12 měsíců je u mužů nejvýše 5 a u žen 4. Při odběru dvou jednotek erytrocytů technikou erytrocytafézy je minimální interval mezi dvěma dvojitými erytrocytafézami, nebo dvojitou erytrocytaferézou a následujícím standardním odběrem plné krve nejméně 6 měsíců.“ (Vyhláška č. 143, 2008, s. 1821).

1.9 Poučení dárce

1. Den před odběrem

- Den před odběrem se dárci doporučuje na večeři nejíst jídla s vysokým obsahem tuků - vyhnout se smaženým jídlům, tučným masům, uzeným rybám, majonéze....

- Dále se také doporučuje dodržet dostatečný pitný režim a dostatečný odpočinek a spánek.
2. V den odběru
 - V den odběru není nutné být nalačno. Při odběru v ranních a dopoledních hodinách se doporučuje lehká snídaně jako například pečivo, čaj, nízkotučné mléčné výrobky. Při odběru v odpoledních nebo večerních hodinách: normální snídaně s omezením tuků, oběd s nízkým obsahem tuků.
Důležitý je dostatečný příjem nealkoholických tekutin.
 3. Těsně před odběrem
 - Vypít alespoň půl litru tekutin- čaj, džus, voda.
 4. Během odběru
 - Ihned sestře hlásit každý problém, který se v souvislosti s odběrem projeví.
 5. Po odběru
 - Po vytažení jehly dobře stlačit místo vpichu. Pomalu vstávat z lůžka. Pokud se objeví nějaký problém ihned nahlásit personálu. Transfuzní stanici opustit až poté, co se cítí po odběru naprosto v pořádku. (Turek, Masopust, Řeháček, 2010, s. 12)

1.10 Práva dárce krve

Dárce krve má právo:

- Kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování krve a odstoupit od odběru.
- Klást dotazy ohledně dárcovství krve a okolností odběru.
- Na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství krve.
- Na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování krve či krevní složky pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo možné ohrožení zdraví příjemce transfuzního přípravku z nich vyrobeného.
- Vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního a klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je darovaná krev podrobena.
- Vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití krve a krevních složek.

- Na informaci o tom, že odebraná krev a její složky budou použity uvedeným způsobem, jen splní kritéria bezpečnosti a jakosti.
- Na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření.
- Na soukromí při pohovoru s lékařem a v průběhu klinického vyšetření.
- Na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování krve a zdravotního stavu.
- Na informaci o uchovávání osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a o jejich ochraně před zneužitím dle platných zákonů.

1.11 Registry spojené s dárcovstvím krve

Registry jsou velmi důležitou součástí informačního systému. Mezinárodním registrem týkajícím se dárcovství krve je Registr dárců vzácných krevních skupin, který je spravován Institutem pro transfuzi a vědu v Bristolu v Anglii.

Mezi národní registry patří Národní registr osob vyloučených z dárcovství krve, nebo Strategická krevní banka. Dále si každá transfuzní stanice vede registry vlastní.

1.11.1 Národní registr osob vyloučených z dárcovství krve

Je spravovaný Ústavem hematologie a krevní transfuze od roku 1994.

Registr byl vytvořen z důvodu zvýšené bezpečnosti transfuzních přípravků. Eviduje osoby trvale vyloučené z dárcovství pro závažná systémová onemocnění a onemocnění přenášené krví (hepatitida B a C, virus HIV atd.). Elektronická verze je v případě potřeby dostupná. Osoby jsou zde uváděny jmenovitě i bez jejich souhlasu. (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2010-2014, [online])

1.11.2 Registr dárců vzácných krevních skupin

Díky tomuto registru lze získávat informace o uložení vzácných krevních skupin pro příjemce, kteří je potřebují. Tento registr v České republice spravuje Ústav hematologie a krevních transfúzí v Praze, který spolupracuje s Mezinárodním registrem vzácných dárců v Bristolu. (Penka, 2012, s. 102)

1.11.3 Strategická krevní banka

V České republice byla založena roku 2003. Tato banka je určena pro potřeby armády a slouží jako zásobárna krve skupiny 0 pro případ krizové situace ve státě. (Ministerstvo obrany a Armáda České republiky, 2004-2014, [online])

2 Proces darování krve

2.1 Předodběrové a poodběrové vyšetření dárců

Dárce, který přijde na transfuzní stanici, vyplní anamnestický dotazník, který potom odevzdá sestře. Ta ho zkontroluje a vyhledá si dotyčného dárce v kartotéce. Každý dárce musí mít také podepsaný „Souhlas s odběrem krve“, který zahrnuje souhlas s provedením odběru, včetně veškerých vyšetření, poučení o celé proceduře a souhlas se zařazením do národního registru dárců. Také svým podpisem stvrzuje, že nepatří mezi osoby s rizikovým chováním vzhledem k přenosu infekčních nákaz. Bez podepsání tohoto souhlasu nemůže být zařazen mezi dárce.

V dalším kroku se dárce provede odběr žilní krve na krevní obraz, kde se hlavně zjišťuje hodnota hemoglobinu. S výsledkem laboratorního vyšetření je pak dárce pozván do ordinace lékaře, který zhodnotí anamnézu, výsledky odběru krve, změří dárce tlak, pulz, teplotu a provede běžné klinické vyšetření.

Pokud je dárce schopen krev darovat, lékař to zaznamená do elektronické dokumentace a dárce pokračuje k samotnému odběru.

Pokud není schopen, je poučen o důvodu proč tomu tak je a zda je vyřazení dočasné nebo trvalé a je mu doporučen další postup.

Po odběru sestra ošetří místo vpichu a dárce odchází do bufetu, kde dostane občerstvení, to se většinou skládá z ohřátých párků s pečivem, džusu a dárce si vybere, zda chce dostat nealkoholické pivo, kávu... Po občerstvení si dárce může v kanceláři nechat proplatit jízdné, vyzvednout potvrzení pro zaměstnavatele a některé pojišťovny ještě přidávají různé potravinové doplňky. A pokud se cítí dobře, může z transfuzní stanice odejít.

2.2 Druhy a metodika odběrů

2.2.1 Odběr plné krve

Samotný odběr plné krve provádí zdravotní sestry v odběrové místnosti. Odběr se provádí pomocí troj, čtyř i vícečetných vaků spojených hadičkou. Tím pádem celý průběh odebírání krve je prováděn v tzv. uzavřeném systému na jedno použití. V odběrovém vaku je 50 ml antikoagulačního roztoku, který brání srážení krve. Aby se krev s antikoagulačním roztokem řádně smíchala, je potřeba ručně, nebo pomocí odběrových vah krev promíchávat.

Před odběrovým vakem je umístěn 30 mililitrový váček, který slouží k odběru krve na předepsaná vyšetření. Při jednorázovém odběru je odebráno dárci 450 mililitrů krve. (Penka, 2012, str. 108)

2.2.2 Odběr plasmy

Odběr, kdy oddělujeme plasmu a ostatní složky vracíme dárci zpět do krevního oběhu, nazýváme plasmaferéza. Následně lze plasmu průmyslově zpracovat na jednotlivé bílkovinné preparáty, a to zejména na albumin, imunoglobulin, faktor VIII, faktor IX a antitrombin III. Nebo také může být použita k přímému podání pacientovi.

Odběr probíhá tak, že jsou v cyklech postupně odebírány 2 decilitry krve, které jsou rozděleny na plasmu a ostatní krevní složky. Plasma je sbírána do vaku a krevní složky jsou vráceny zpět do krevního oběhu dárce. Množství odebírané plasmy se pohybuje v rozmezí od 600-800 ml, podle hmotnosti pacienta.

Plasmaferéza lze také použít jako léčebný zákrok, kdy je potřeba odstranit škodlivou látku, která je obsažena v plasmě nemocného člověka. (Bohoněk, 2000, s. 15)

2.2.3 Odběr trombocytů

Trombocyty vznikají odštěpováním cytoplazmy ze zralých megakaryocytů, dále se nedělí, pouze se mnohonásobně množí. (Penka, 2011, s. 27)

Metoda, kdy odebíráme a oddělujeme krevní destičky dárce, se nazývá trombocytoferéza.

Odebranými krevními destičkami lze například léčit onemocnění, kdy dochází

k nedostatku krevních destiček z důvodu předčasného zániku nebo malé tvorby. Interval mezi odběry musí být alespoň 48 hodin. Ročně může být jednomu dárci tento odběr proveden maximálně 24x. (Penka, 2012, s. 108)

2.2.4 Ostatní možné druhy odběrů

Dalšími speciálními odběry krevních součástí jsou:

- a) Erythrocytoferéza- jedná se o odběr erytrocytů pro lékařské účely. Od jednoho dárce je možné při jednom odběru získat 2 transfuzní jednotky erytrocytů. Tato metoda je výhodná pro autotransfuzi, kdy může mít pacient po jedné návštěvě transfuzního oddělení dostatečné množství krve pro operaci.
- b) Leukocytoferéza- samotný odběr bílých krvinek se provádí velmi zřídka, protože potřeba samotných bílých krvinek není velká. (Bohoněk, 2000, s. 15)

2.4 Ocenění bezpříspěvkových dárců

Jak je uvedeno výše zahájil v roce 1964 Československý červený kříž oceňování bezpříspěvkových opakovaných dárců krve medailemi profesora Jana Jánského. Také za první odběr je prvodárce oceněn tzv. „krůpěj krve“ (viz Obrázek 1).

Za deset odběrů je udělována bronzová medaile profesora Jana Jánského, za dvacet odběrů stříbrná medaile profesora Jana Jánského, za čtyřicet odběrů zlatá medaile. Za další odběry jsou udělovány zlaté kříže, za osmdesát odběrů zlatý kříž III. stupně, za 120 odběrů zlatý kříž II. stupně a za 160 odběrů zlatý kříž I. stupně. (Bohoněk, 2000, s. 18)

Obrázek 1 Krůpěj krve

Obrázek 2 Medaile prof. Jana Janského

Obrázek 3 Zlaté kříže

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

3.1 Cíle dotazníkového šetření

Hlavní cíl: Zjistit přístup vysokoškolských studentů k dárcovství krve a také zjistit v jaké míře jsou studenti o tomto tématu informováni.

Další cíle:

1. Zjistit kolik dotazovaných jsou dárci krve. Zjistit důvody, kvůli kterým dárci začali krev darovat a v jakých intervalech krev darují.
2. Zjistit důvody, které od dárcovství studenty odrazují.
3. Zjistit, co by mohlo zvýšit motivaci studentů k dárcovství krve a na základě jejich návrhů navrhnout způsob jak veřejnost k dárcovství krve motivovat.

4 METODIKA PRÁCE

4.1 Výzkumná metoda

Jako výzkumnou metodu jsem použila kvantitativní dotazníkového šetření. Dotazník jsem zpracovala a rozdávala po známých, rodině, kamarádech, spolužácích. „*Dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a dotazovaná osoba (respondent) na ně odpovídá písemně*“ (Chrásková, 2007, s. 163). Pomocí dotazníkového šetření jsme schopni během krátké doby získat poměrně dost informací.

Dotazník se skládá z 23 otázek (viz Příloha P2).

Obsahuje otázky:

- uzavřené (otázky č. 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21)
- polootevřené (otázky č. 6, 8)
- otevřené (otázky č. 3, 20, 22, 23).

4.2 Charakteristika respondentů

Výzkum tvořilo 92 respondentů, kterým je 18 let a více a studují vysokou školu prezenční nebo kombinovanou formou v Olomouci, Pardubicích, Brně, Praze a ve Zlíně. Výzkumu se zúčastnilo 49 žen a 43 mužů. Respondenty jsem získala pomocí rodinných příslušníků, spolužáků, kolegů atd.

4.3 Organizace dotazníkového šetření

Před začátkem výzkumného šetření jsem si prostudovala literaturu na příslušné téma dárkovství krve. Poté jsem vytvořila cíle mého dotazníkového šetření a k nim příslušné otázky. O vyplnění prvních 10 dotazníků, které nejsou zahrnuty ve výzkumném šetření, jsem požádala nejbližší známé. Cílem bylo zjistit, zda jsou otázky v dotazníku srozumitelné. Po konečných úpravách a po schválení vedoucí mé bakalářské práce MUDr. Janou Pelkovou, jsem dne 22. 4. 2014 rozdala 100 dotazníků. Dotazníkové šetření jsem ukončovala k datu 28. 4. 2014, kdy se mi vrátilo 92 vyplněných dotazníků.

4.4 Interpretace získaných dat

Získaná data jsem zpracovávala v programu Microsoft Word a Microsoft Excel vyhodnotila pomocí grafů a tabulek. Každý výsledek obsahuje jak absolutní četnost, která udává počet odpovídajících respondentů a relativní četnost, která udává počet odpovídajících respondentů v procentech.

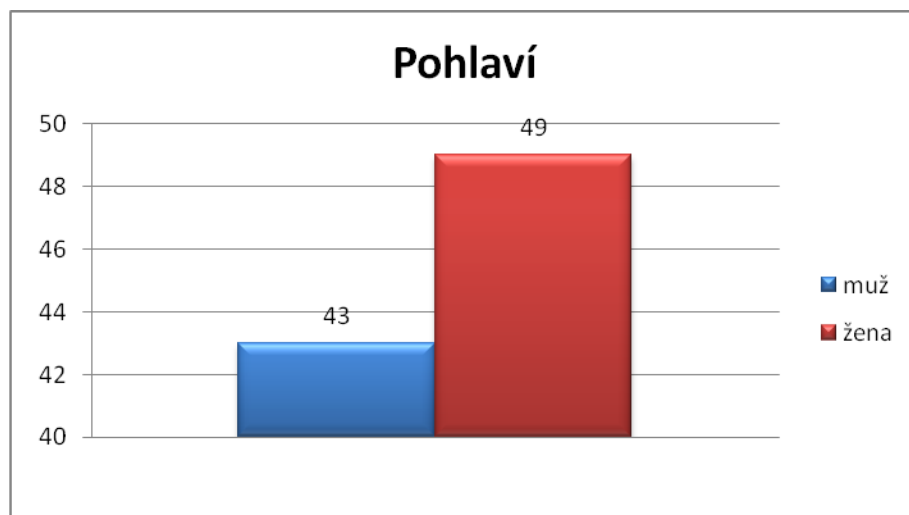
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

5.1 Zpracování dotazníkového šetření

Otázka č. 1 Jakého jste pohlaví?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Muž	43	47%
Žena	49	53%
Celkem	92	100%

Tabulka 3 Pohlaví

Graf 1 Pohlaví

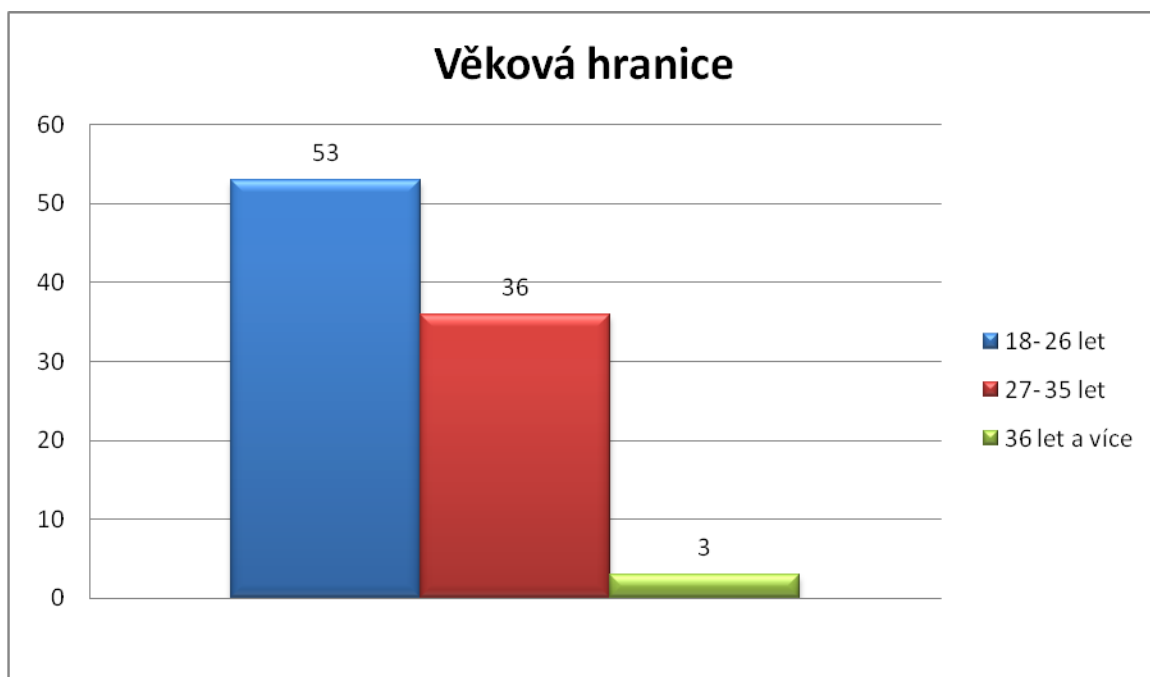
Komentář:

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 43 mužů (47%) a 49 žen (53%).

Otázka č. 2 Jaký je Váš věk?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
18- 26 let	53	58%
27- 35 let	36	39%
36 let a více	3	3%
Celkem	92	100%

Tabulka 4 Věková hranice

Graf 2 Věková hranice

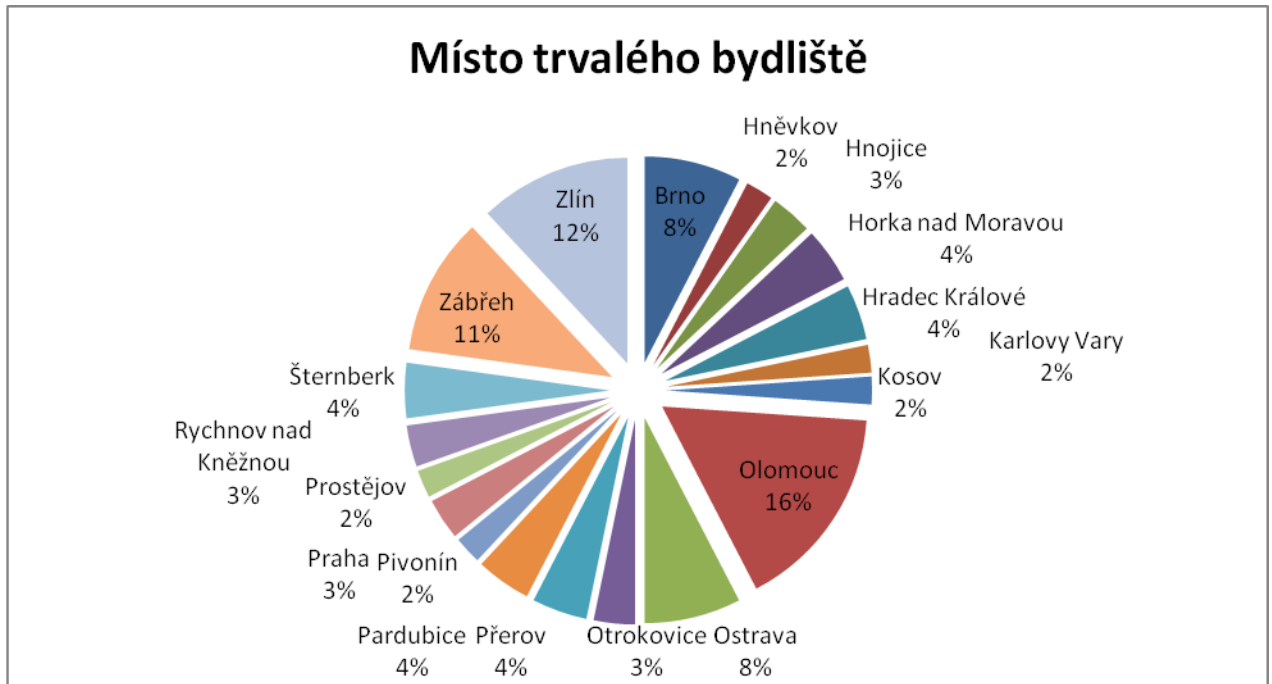
Komentář:

Z celkového počtu 92 respondentů se dotazníkového šetření zúčastnili 3 (3%) respondenti ve věku 36 let a více, 36 (39%) respondentů ve věkové hranici 27- 35 let a 53 (58%) respondentů ve věku 18- 26 let.

Otázka č. 3 Místo trvalého bydliště:

Místo trvalého bydliště	Absolutní četnost	Relativní četnost
Brno	7	8%
Hněvkov	2	2%
Hnojice	3	3%
Horka nad Moravou	4	4,5%
Hradec Králové	4	4,5%
Karlovy Vary	2	2%
Kosov	2	2%
Olomouc	15	16,5%
Ostrava	7	8%
Otrokovice	3	3%
Přerov	4	4,5%
Pardubice	4	4,5%
Pivonín	2	2%
Praha	3	3%
Prostějov	2	2%
Rychnov nad Kněžnou	3	3%
Šternberk	4	4,5%
Zábřeh	10	11%
Zlín	11	12%
Celkem	92	100%

Tabulka 5 Místo trvalého bydliště

Graf 3 Místo trvalého bydliště

Komentář:

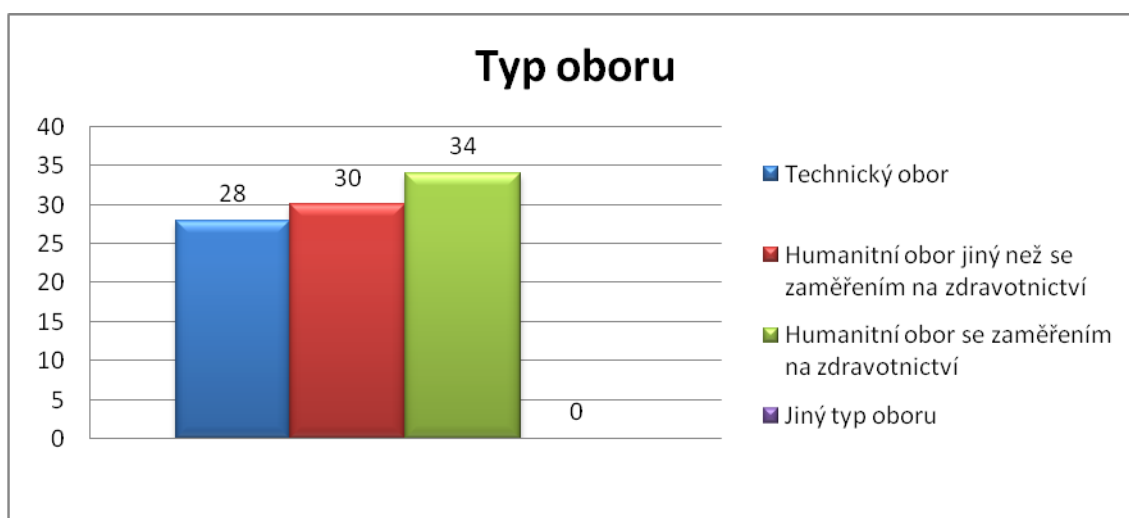
Jak vyplývá z tabulky a grafu z Brna pochází 7 (8%) respondentů, z Hněvkova 2 (2%) respondenti, z Hnojic 3 (3%) respondenti, z Horky nad Moravou 4 (4,5%) respondenti, z Hradce Králové 4 (4,5%) respondenti, z Karlových Varů 2 (2%) respondenti, z Kosova 2 (2%) respondenti, z Olomouce 15 (16,5%) respondentů, z Ostravy 7 (8%) respondentů, z Otrokovic 3 (3%) respondenti, z Přerova 4 (4,5%) respondenti, z Pardubic 4 (4,5%) respondenti, z Pivonína 2 (2%) respondenti, z Prahy 3 (3%) respondenti, z Prostějova 2 (2%) respondenti, z Rychnova nad Kněžnou 3 (3%) respondenti, ze Šternberka 4 (4,5%) respondenti, ze Zábřehu 10 (11%) respondentů a zbylých 11 (12%) respondentů ze Zlína.

Otázka č. 3 je důležitá pro vyhodnocení otázky č. 17.

Otázka č. 4 Jaký typ oboru na Vysoké škole studujete?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Technický obor	28	30%
Humanitní obor jiný, než se zaměřením na zdravotnictví	30	33%
Humanitní obor se zaměřením na zdravotnictví	34	37%
Jiný typ oboru	0	0%
Celkem	92	100%

Tabulka 6 Typ oboru

Graf 4 Typ oboru

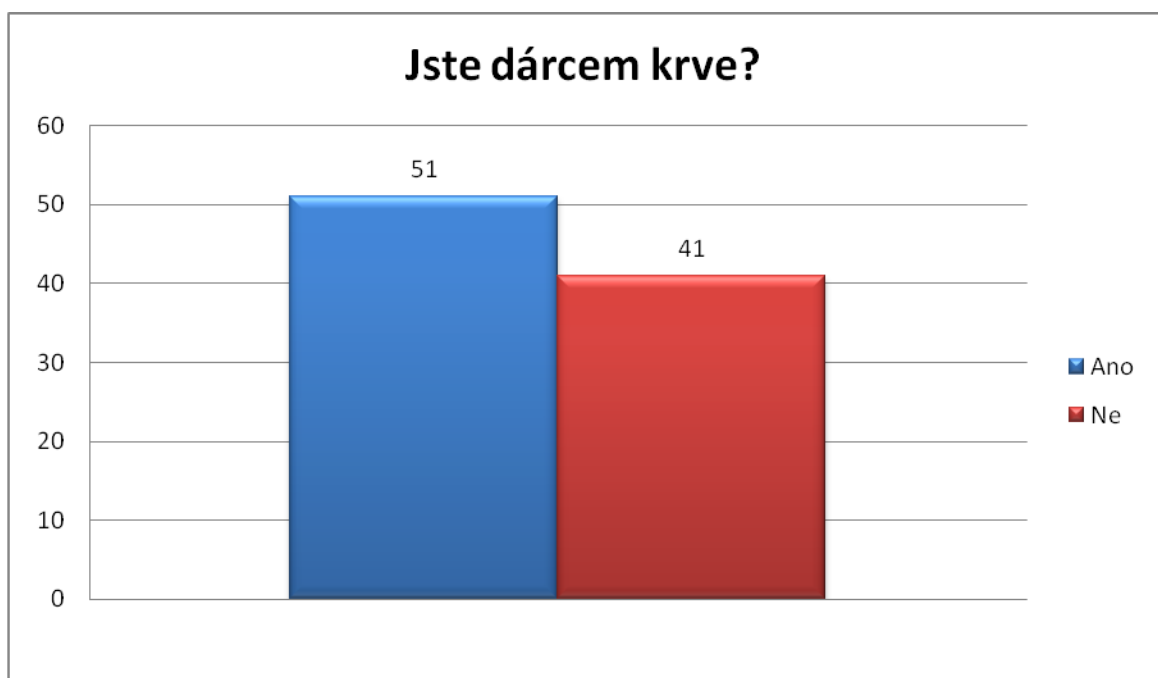
Komentář:

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 28 (30%) vysokoškolských studentů, kteří studují technický typ oboru, 30 (33%) studentů oboru humanitního, jiného než se zaměřením na zdravotnictví a 34 (37%) studentů humanitního oboru se zaměřením na zdravotnictví.

Otázka č. 5 Jste dárce krve?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	51	55%
Ne	41	45%
Celkem	92	100%

Tabulka 7 Jste dárce krve?

Graf 5 Jste dárce krve?

Komentář:

Z oslovených respondentů 51 (55%) uvedlo, že jsou dárce krve a zbylých 41 (45%) respondentů dárce krve nejsou.

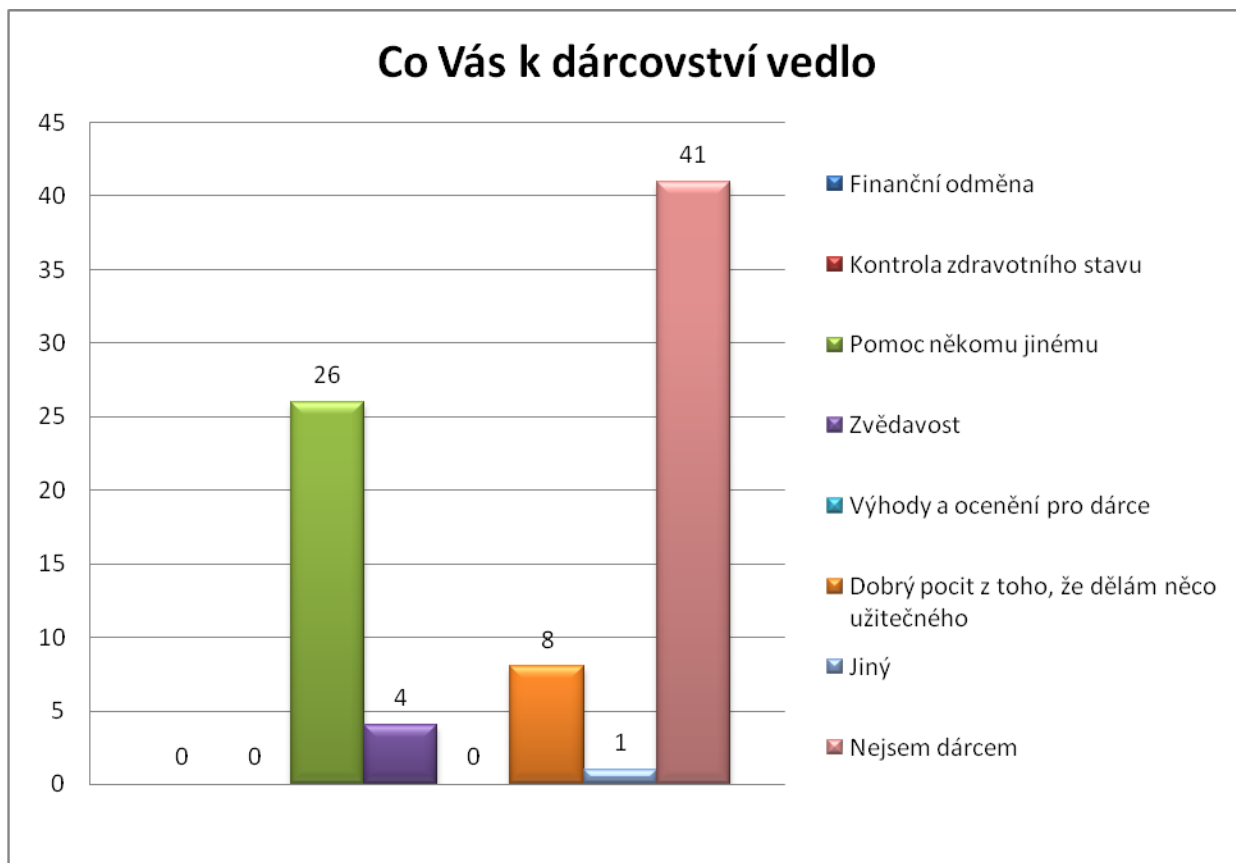
Otázka č. 6 Co Vás k dárcovství krve vedlo?

U otázky č. 6 měli respondenti možnost označit více možných odpovědí. Tuto možnost využilo pouze 12 respondentů. Proto jsem zvolila trojí vyhodnocení. V první tabulce a grafu (viz Vyhodnocení č. 1) jsou vyhodnoceny odpovědi respondentů, kteří zvolili pouze jednu odpověď. V druhé tabulce (viz Vyhodnocení č. 2) jsou vyhodnoceny odpovědi respondentů, kteří zvolili odpovědi více. A v třetí tabulce a grafu (viz Vyhodnocení č. 3) jsou vyhodnoceny počty všech označených odpovědí.

Vyhodnocení č. 1

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Finanční odměna	0	0%
Kontrola svého zdravotního stavu	0	0%
Pomoc někomu jinému	26	33%
Zvědavost	4	5%
Výhody a ocenění pro dárce	0	0%
Dobrá pocit z toho, že dělám něco užitečného	8	10%
Jiný	1	1%
Nejsem dárce	41	51%
Celkem	80	100%

Tabulka 8 Co Vás k dárcovství vedlo- 1 odpověď

Graf 6 Co Vás k dárcovství vedlo- 1 odpověď

Komentář k vyhodnocení č. 1

Z 80 respondentů, kteří v dané otázce odpověděli pouze jednou odpovědí, jich 26 (33%) začalo krev darovat kvůli pomoci někomu jinému, další 4 (5%) ze zvědavosti, 8 (10%) respondentů kvůli dobrému pocitu z toho, že dělají něco užitečného, 1 (1%) respondent uvedl jako možnou odpověď jiný důvod, a to že „Kamarádi z práce darovali, tak jsem prostě šel s nimi“ a posledních 41 (51%) respondentů nejsou dárci krve.

Vyhodnocení č. 2

Respondenti	Odpovědi
1	„Kontrola zdravotního stavu“ „Pomoc někomu jinému“
2	„Pomoc někomu jinému“ „Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného“
3	„Kontrola zdravotního stavu“ „Pomoc někomu jinému“
4	„Finanční odměna“ „Zvědavost“ „Pomoc někomu jinému“
5, 6, 7	„Pomoc někomu jinému“ „Zvědavost“
8, 9, 10	„Pomoc někomu jinému“ „Zvědavost“ „Výhody a ocenění pro dárce“ „Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného“
11	„Výhody a ocenění pro dárce krve“ „Kontrola zdravotního stavu“
12	„Pomoc někomu jinému“ „Zvědavost“ „Výhody a ocenění pro dárce“

Tabulka 9 Co Vás k dárcovství vedlo- více odpovědí

Komentář k vyhodnocení č. 2

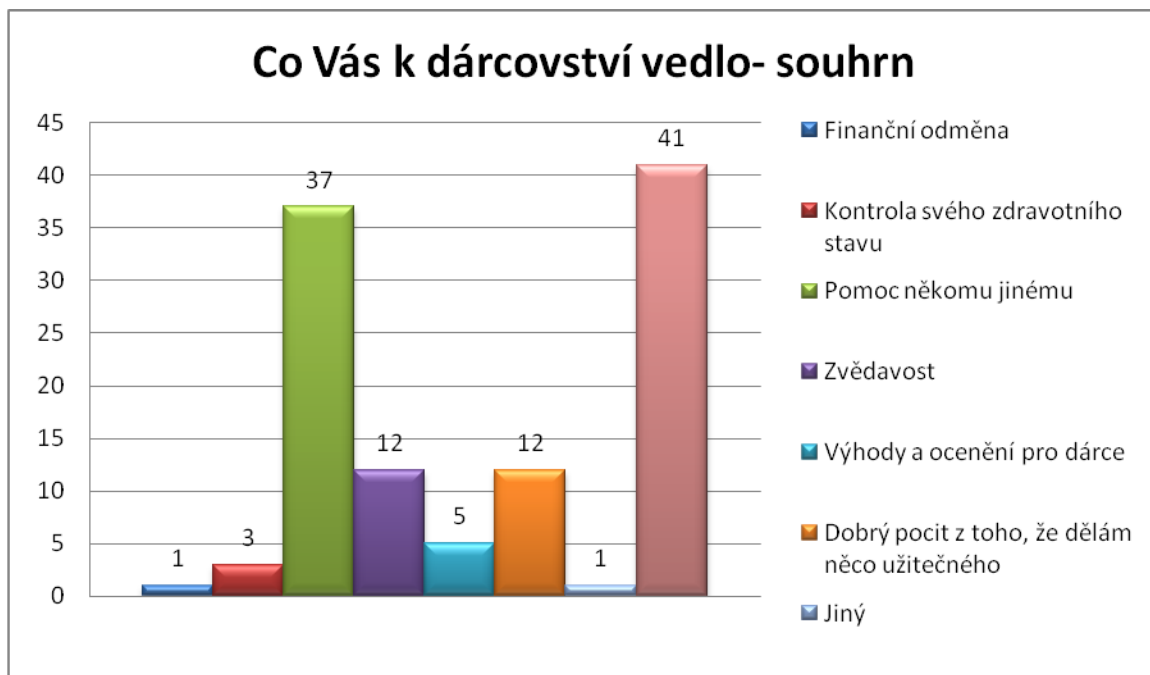
První respondent označil jako důvody „Kontrola svého zdravotního stavu“, „Pomoc někomu jinému“, druhý respondent označil důvody „Pomoc někomu jinému“, „Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného“, třetí respondent uvedl důvody „Pomoc někomu jinému“, „Kontrola zdravotního stavu“. Respondent číslo 4 uvedl jako důvody „Pomoc někomu jinému“, „Zvědavost“ a „Finanční odměna“. Respondenti číslo 5, 6 a 7 označili „Pomoc někomu jinému“ a „Zvědavost“. Osmý, devátý a desátý respondent uvedli důvody „Pomoc někomu jinému“, „Zvědavost“, „Výhody a ocenění pro dárce krve“ a „Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného“. Respondent číslo 11 začal darovat krev z důvodů „Výhody a ocenění pro dárce krve“ a „Kontrola zdravotního stavu“. Poslední respondent číslo 12 uvedl důvody „Pomoc někomu jinému“, „Zvědavost“ a „Výhody a ocenění pro dárce“.

Vyhodnocení č. 3

Neboť u otázky číslo 6 byla možnost označit více odpovědí, sešlo se celkem 112 odpovědí.

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Finanční odměna	1	1%
Kontrola svého zdravotního stavu	3	3%
Pomoc někomu jinému	37	32%
Zvědavost	12	11%
Výhody a ocenění pro dárce krve	5	4%
Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného	12	11%
Jiný	1	1%
Nejsem dárce	41	37%
Celkem	112	100%

Tabulka 10 Co Vás k dárcovství vedlo- souhrn

Graf 7 Co Vás k dárcovství vedlo souhrn

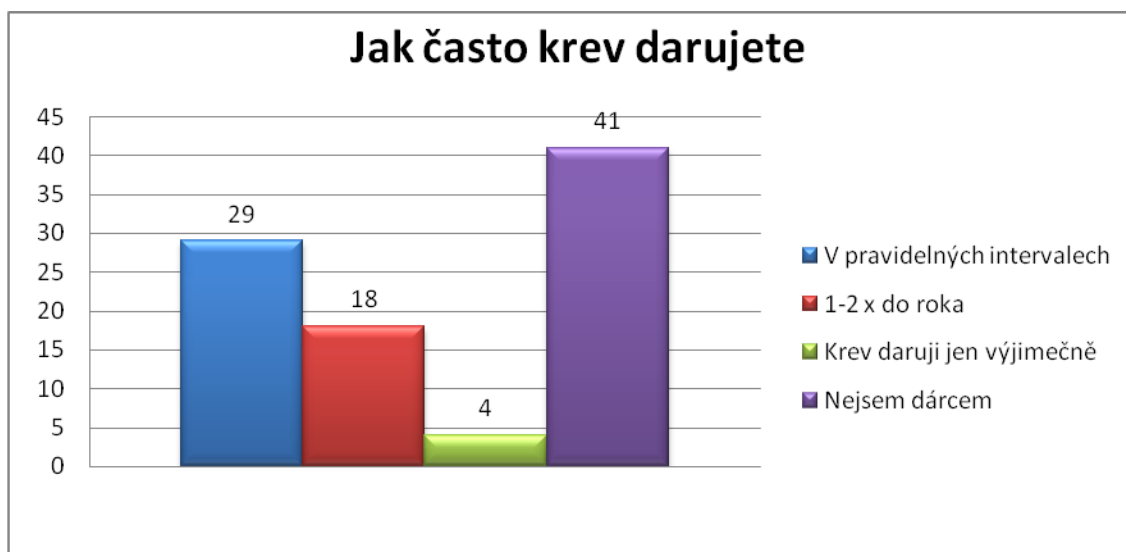
Komentář k vyhodnocení číslo 3:

Ze 112 označených odpovědí byl důvod, proč respondenti začali darovat krev „Finanční odměna“ vybrána 1 (1%), „Kontrola svého zdravotního stavu“ vybrána 3 krát (3%), „Pomoc někomu jinému“ vybrána 37 krát (32%), „Zvědavost“ vybrána 12 krát (11%), „Výhody a ocenění pro dárce krve“ vybrána 5 krát (4%), „Dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného“ 12 krát (11%), jiný důvod a to „Kamarádi z práce darovali, tak jsem prostě šel s nimi“ 1 (1%) a odpověď „Nejsem dárce“ byla označena 41 krát (37%).

Otázka č. 7 Jak často krev darujete?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
V pravidelných intervalech (pokud mi to zdravotní stav dovolí)	29	31 %
1-2x do roka	18	20%
Krev daruji jen výjimečně	4	4%
Nejsem dárcem	41	45%
Celkem	92	100%

Tabulka 11 Jak často krev darujete

Graf 8 Jak často krev darujete

Komentář:

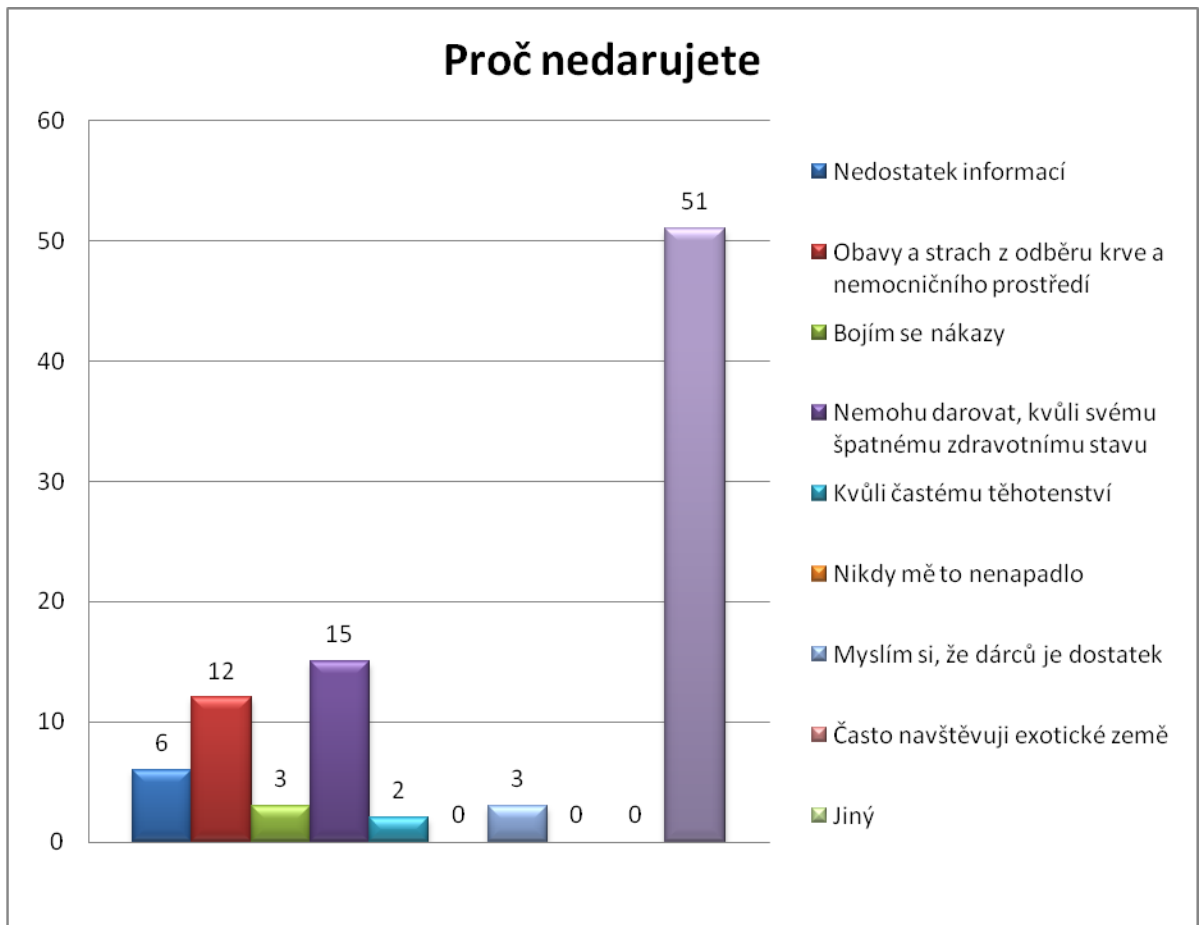
Jak vyplývá již z vyhodnocení otázky č. 5, 41 (45%) respondentů krev nedaruje. Vyhodnocením otázky č. 7, jsme zjistili, že 29 (31%) respondentů daruje krev v pravidelných intervalech, dalších 18 (20%) respondentů krev daruje 1-2 x do roka a zbylí 4 (4%) respondenti krev darují jen výjimečně.

Otázka č. 8 Z jakého důvodu krev nedarujete?

U otázky číslo 8 byla možnost označení více odpovědí, tuto možnost nevyužil ani jeden respondent.

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nedostatek informací	6	7%
Obavy a strach z odběru a nemocničního prostředí	12	13%
Bojím se nákazy	3	3%
Nemohu darovat, kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu	15	16%
Kvůli častému těhotenství	2	2%
Nikdy mě to nenapadlo	0	0%
Myslím si, že dárců je dostatek	3	3%
Často navštěvuji exotické země	0	0%
Jiný	0	0%
Jsem dárcem krve	51	56%
Celkem	92	100%

Tabulka 12 Proč nedarujete

Graf 9 Proč nedarujete

Komentář:

6 respondentů krev nedaruje kvůli nedostatku informací, 12 respondentů nedaruje krev kvůli obavě a strachu z odběru a nemocničního prostředí, 3 respondenti uvedli jako důvod, že se bojí nákazy, 15 respondentů nemůže darovat krev, kvůli špatnému zdravotnímu stavu, 2 respondenti nemohou krev darovat kvůli častému těhotenství, 3 respondenti krev nedarují, protože si myslí, že je dárců dostatek, 51 respondentů jsou dárci krve. Ostatní možnosti neoznačil ani jeden respondent.

Otázka č. 9 Víte, jaká je věková hranice pro dárcovství krve?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
15-90 let	2	2%
18-50 let	35	38%
18-65 let	54	59%
18-70 let	1	1%
Celkem	92	100%

Tabulka 13 Věková hranice pro dárcovství

Graf 10 Věková hranice pro dárcovství

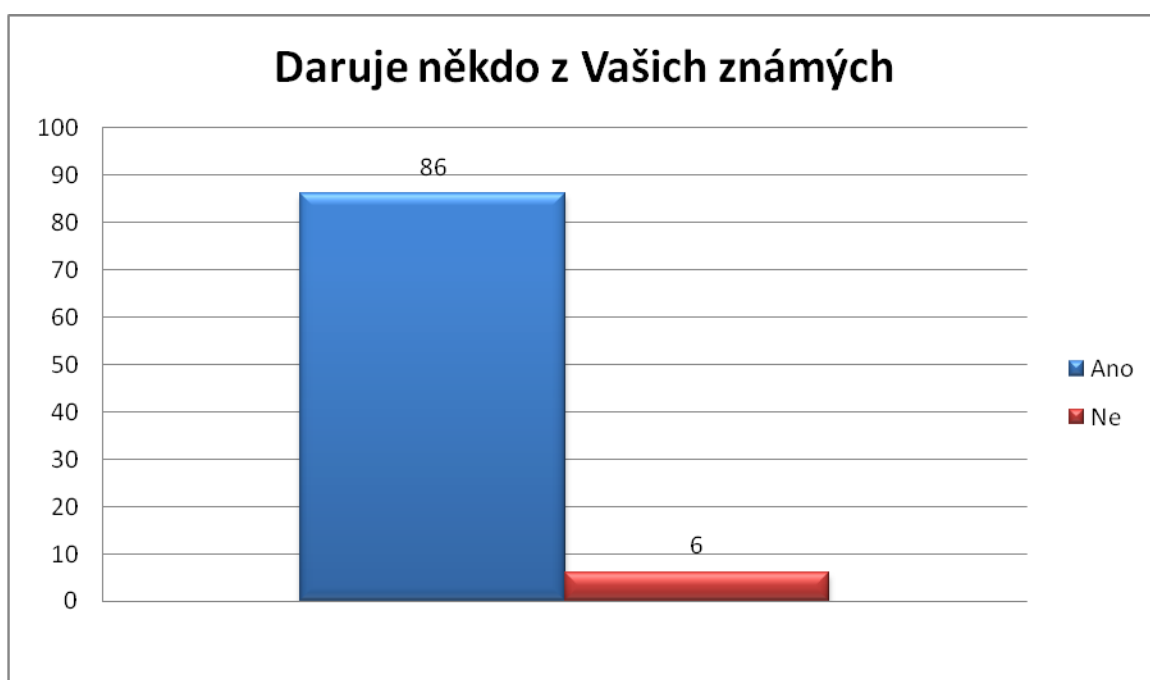
Komentář:

Správnou odpovědí u této otázky je, že věková hranice pro dárcovství krve je 18-65 let. 2 (2%) respondenti si myslí, že věková hranice pro dárcovství krve je 15-90 let, 35 (38%) respondentů si myslí, že takhle věková hranice je 18-50 let, dalších 54 (59%) respondentů odpovědělo správně, že věkovou hranicí pro dárcovství krve je 18-65 let a pouze 1 (1%) respondent si myslí, že věková hranice pro dárcovství krve je 18-70 let.

Otázka č. 10 Daruje krev někdo z Vašich příbuzných, známých kamarádů, kolegů...?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	86	93%
Ne	6	7%
Celkem	92	100%

Tabulka 14 Daruje někdo z Vašich známých

Graf 11 Daruje krev někdo z Vašich známých

Komentář:

U otázky, zda daruje někdo ze známých, rodiny, kamarádů, kolegů... respondenta, odpovědělo 86 (93%) respondentů Ano, pouze 6 (7%) respondentů uvedlo odpověď Ne.

Otázka č. 11 Víte, kolik mililitrů krve se při dárcovství jednorázově odebírá?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
300 ml	4	4%
450 ml	88	96%
750 ml	0	0%
1050 ml	0	0%
Celkem	92	100%

Tabulka 15 Množství krve

Graf 12 Množství krve

Komentář:

Správná odpověď u této otázky je, že jednorázově každému dárci odebereme 450 ml krve. 88 (96%) respondentů znalo správnou odpověď. 4 (4%) respondenti si myslí, že při jednorázovém odběru krve se odebírá pouze 300 ml krve. Ostatní možnosti neoznačil žádný respondent.

Otázka č. 12 V jakém z níže uvedených případů krev darovat můžete?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Těhotenství	3	3%
Tetování a piercing provedené více než před 6 měsíci	87	95%
Žloutenka typu B	1	1%
Zhoubné nádorové onemocnění	1	1%
Celkem	92	100%

Tabulka 16 Příklad kdy lze krev darovat

Graf 13 Příklad kdy lze krev darovat

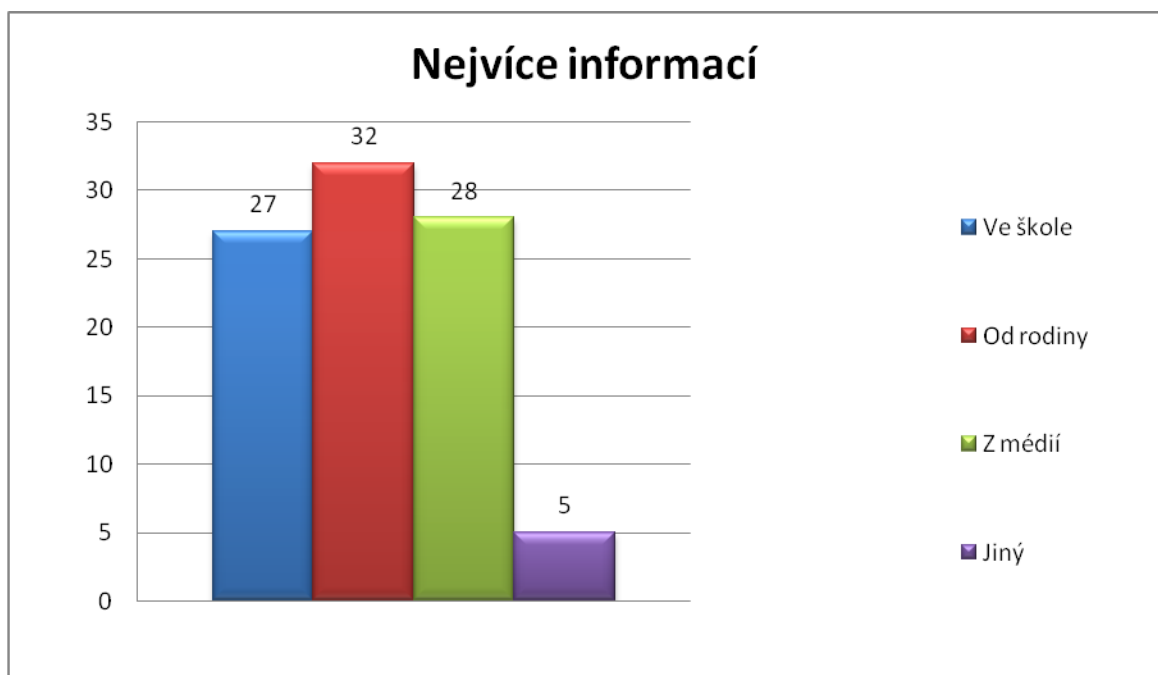
Komentář:

Správnou odpovědí z výše uvedených možností je, že krev lze darovat v případě tetování nebo piercingu provedených více než před 6 měsíci. 87 (95%) respondentů odpovědělo správně, že krev lze darovat v případě tetování a piercingu provedených více než před 6 měsíci. 3 (3%) respondenti si myslí, že krev lze darovat v těhotenství. 1 (1%) respondent si myslí, že krev lze darovat při žloutence typu B a poslední (1%) respondent si myslí, že při zhoubném nádorovém onemocnění.

Otázka č. 13 Kde jste se o dárcovství krve dozvěděli nejvíce informací:

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ve škole	27	29%
Od rodiny	32	35%
Z médií	28	30%
Jiný	5	6%
Celkem	92	100%

Tabulka 17 Nejvíce informací

Graf 14 Nejvíce informací

Odpovědi 5 respondentů, kteří jako svou odpověď uvedli jiný zdroj, jsou tyto:

- 3 respondenti uvedli kamarády
- Zbylí 2 respondenti uvedli svého lékaře

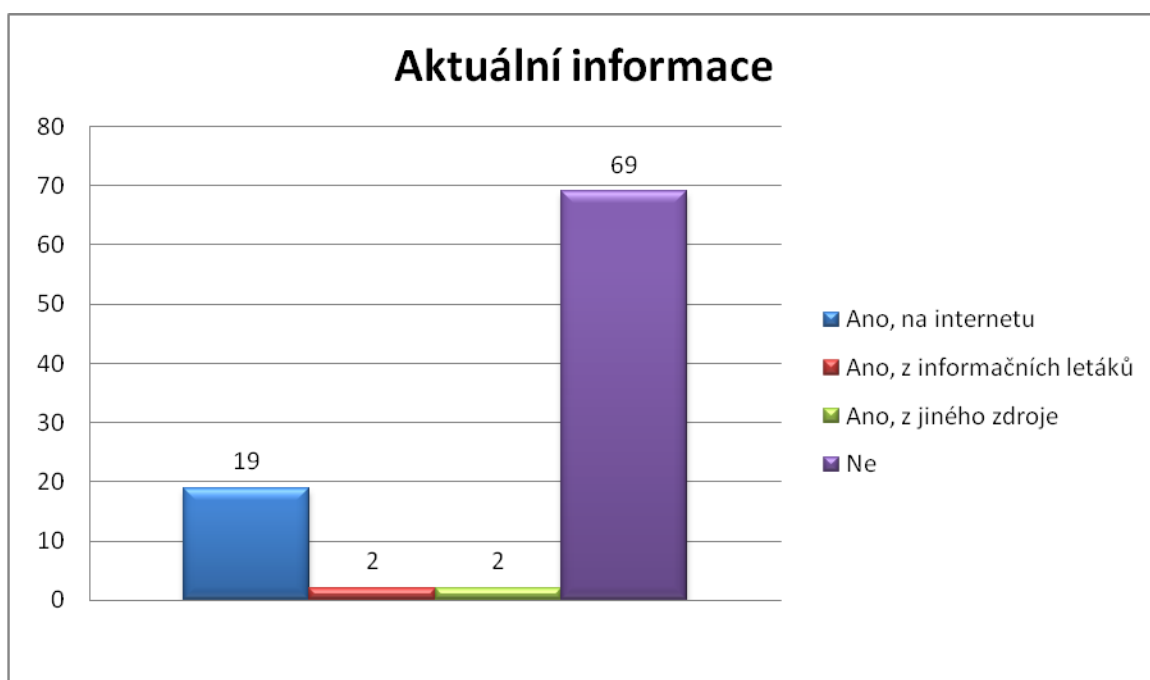
Komentář:

27 (29%) dotazovaných se nejvíce informací o dárcovství krve dozvědělo ve škole, 32 (35%) dotazovaných se nejvíce informací dozvědělo od rodiny, 28 (30%) dotazovaných nejvíce informací pochytily z médií a zbylých 5 (6%) respondentů uvedlo jiný zdroj.

Otázka č. 14 Sledujete aktuální informace o dárcovství krve?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, na internetu	19	21%
Ano, z informačních letáků	2	2%
Ano, z jiného zdroje	2	2%
Ne	69	75%
Celkem	92	100%

Tabulka 18 Aktuální informace

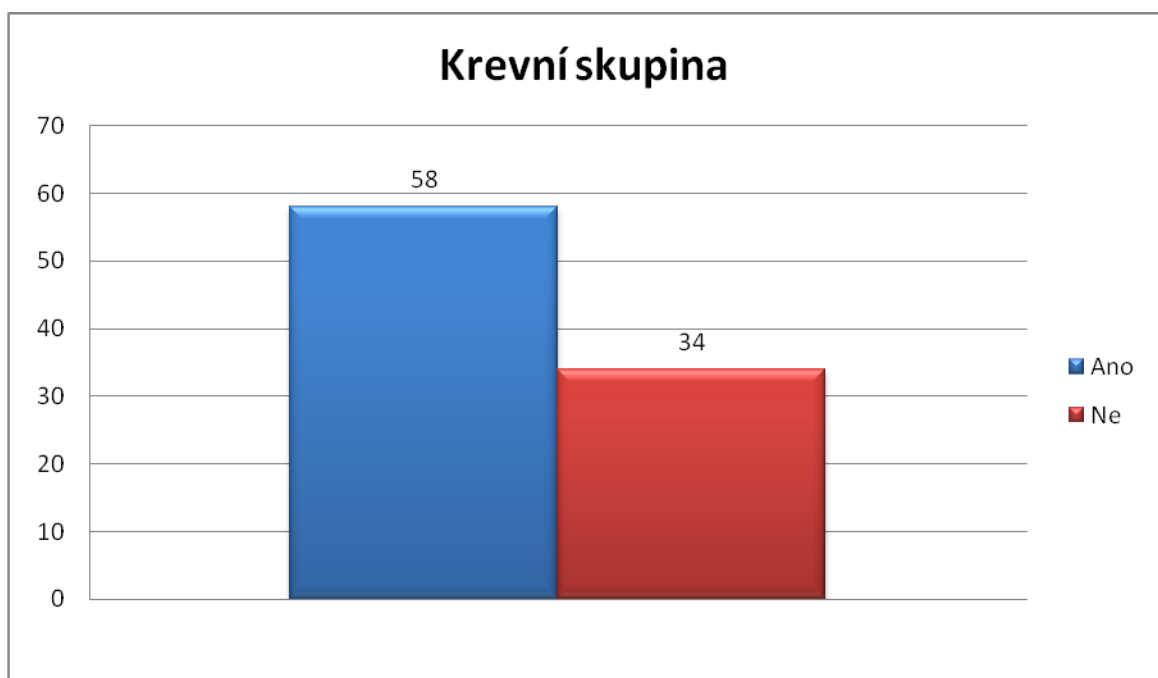
Graf 15 Aktuální informace

Komentář:

19 (21%) respondentů sleduje aktuální informace o dárcovství krve na internetu, 2 (2%) respondenti sledují aktuální informace z informačních letáků, 2 (2%) respondenti sledují aktuální informace z jiného zdroje a 69 (75%) respondentů bohužel aktuální informace nesleduje.

Otázka č. 15 Znáte svou krevní skupinu?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	58	63%
Ne	34	37%
Celkem	92	100%

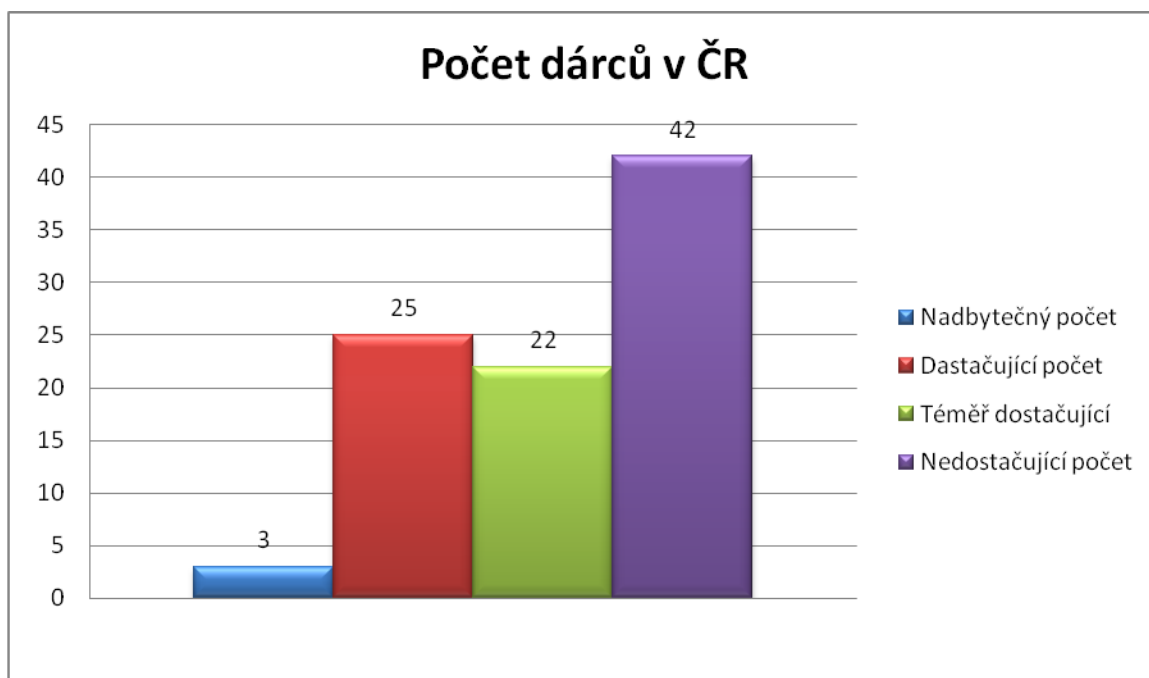
Tabulka 19 Krevní skupina**Graf 16 Krevní skupina****Komentář:**

Z uvedených výsledků vyplývá, že 58 respondentů svou krevní skupinu zná a 34 respondentů svou krevní skupinu nezná.

Otázka č. 16 Myslíte si, že dárců krve v ČR je:

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nadbytečný počet	3	3%
Dostačující počet	25	27%
Téměř nedostačující	22	24%
Nedostačující počet	42	46%
Celkem	92	100%

Tabulka 20 Počet dárců v ČR

Graf 17 Počet dárců v ČR

Komentář:

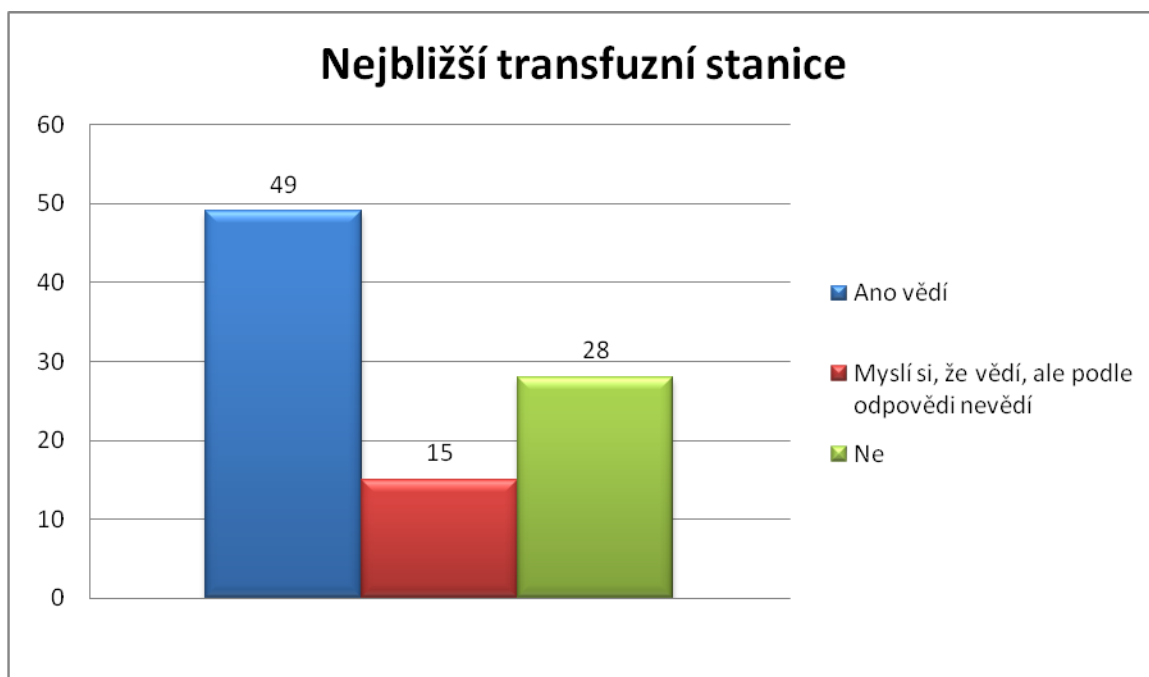
Podle 3 (3%) respondentů je v ČR nadbytečný počet dárců krve, podle 25 (27%) respondentů je v ČR dostatečný počet dárců, 22 (24%) respondentů si myslí, že v ČR je téměř dostačující počet dárců a zbylých 42 (46%) dárců si myslí, že v ČR je nedostačující počet dárců krve.

Otázka č. 17 Víte, kde se v okolí Vašeho bydliště nachází nejbližší transfuzní stanice?

Otázku číslo 17 jsem vyhodnocovala pomocí odpovědí z otázky číslo 3.

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano ví, kde se nachází nejbližší transfuzní stanice	49	53%
Myslí si, že vědí, ale podle odpovědi nevědí	15	16%
Ne	28	31%
Celkem	92	100%

Tabulka 21 Nejbližší transfuzní stanice

Graf 18 Nejbližší transfuzní stanice

Komentář:

49 (53%) respondentů ví, kde se v okolí jejich trvalého bydliště nachází nejbližší transfuzní stanice, 15 (16%) respondentů si myslí, že ví, kde se nachází nejbližší transfuzní stanice a zbylých 28 (31%) respondentů rovnou odpovědělo, že neví.

Otázka č. 18 Myslíte si, že je dárcovství krve pro současnou medicínu nezbytné?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	92	100%
Ne	0	0
Celkem	92	100%

Tabulka 22 Je dárcovství nezbytné

Graf 19 Je dárcovství nezbytné

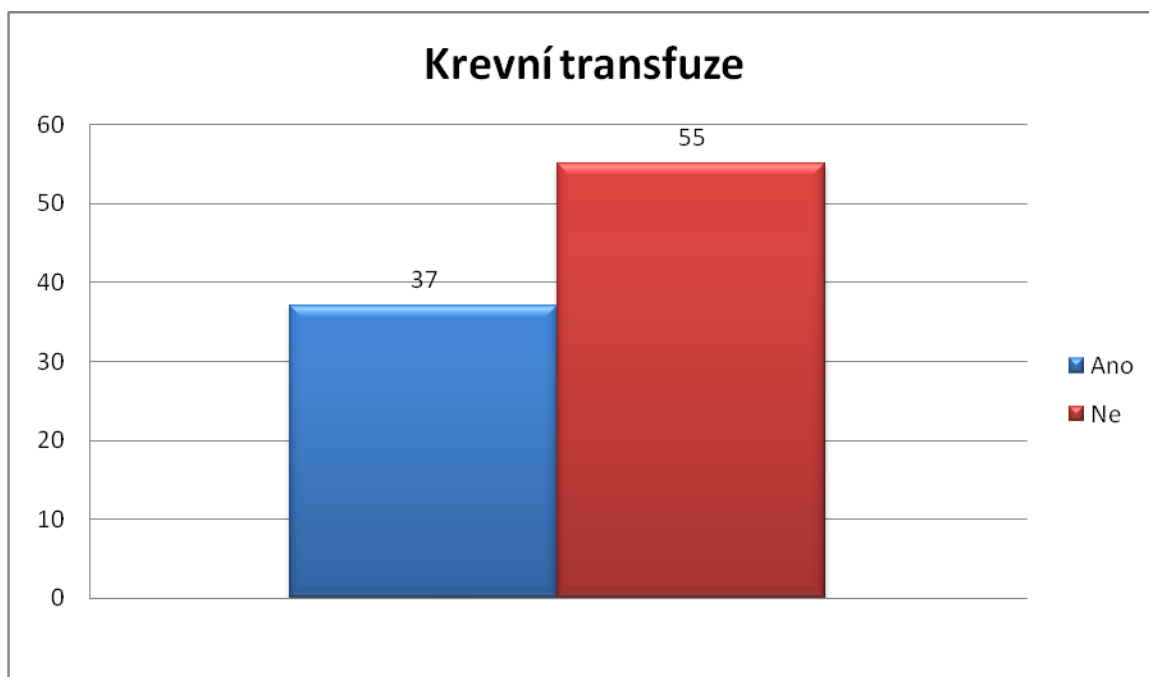
Komentář:

Všech 92 (100%) respondentů si myslí, že je dárcovství krve pro současnou medicínu nezbytné.

Otázka č. 19 Dostal jste Vy, nebo některý z Vašich příbuzných či známých krevní transfúzi?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	37	40%
Ne	55	60%
Celkem	92	100%

Tabulka 23 Krevní transfuze

Graf 20 Krevní transfuze

Komentář:

V otázce: Dostal jste Vy, nebo některý z Vašich příbuzných či známých krevní transfúzi, odpovědělo 37 (40%) respondentů ano a 55 (60%) respondentů odpovědělo ne.

Otázka č. 20 Kdybyste měli seřadit následující možnosti, podle toho co je pro Vás největší motivace k dárcovství krve od 1 do 5, kdy 1 je nejvyšší motivace a 5 nejnižší motivace:

- a) Finanční ohodnocení
- b) Vědomí pomoci druhým
- c) Den volna
- d) Možnost, že i Vy budete v životě potřebovat transfuzi
- e) Bezplatná kontrola zdravotního stavu

Finanční ohodnocení		
Pozice	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	1	1%
2.	0	0%
3.	2	2%
4.	1	1%
5.	88	96%
Celkem	92	100%

Tabulka 24 Finanční ohodnocení

Vědomí pomoci druhým		
Pozice	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	89	97%
2.	3	3%
3.	0	0%
4.	0	0%
5.	0	0%
Celkem	92	100%

Tabulka 25 Vědomí pomoci druhým

Den volna		
Pozice	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	0	0%
2.	0	0%
3.	14	15%
4.	78	85%
5.	0	0%
Celkem	92	100%

Tabulka 26 Den volna

Možnost, že i Vy budete potřebovat v životě transfuzi		
Pozice	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	2	2%
2.	83	90%
3.	7	8%
4.	0	0%
5.	0	0%
Celkem	92	100%

Tabulka 27 Možnost, že i Vy budete potřebovat transfuzi

Bezplatná kontrola zdravotního stavu		
Pozice	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	0	0%
2.	6	7%
3.	69	75%
4.	13	14%
5.	4	4%
Celkem	92	100%

Tabulka 28 Bezplatná kontrola zdravotního stavu

Komentář:

Finanční ohodnocení bylo na první pozici označeno 1 (1%) respondentem, na druhé pozici ani jedním respondentem, na pozici třetí 2 (2%) respondenty, na pozici čtvrté 1 (1%) respondentem a na pozici páté 88 (96%) respondenty.

Vědomí pomoci druhým bylo na první pozici označeno 89 (97%) respondenty, na druhé pozici 3 (3%) respondenty, na pozici třetí, čtvrté a páté ani jedním respondentem.

Den volna nebyl na první a druhé pozici označen vůbec, na pozici třetí 14 (15%) respondenty, na pozici čtvrté 78 (85%) respondenty a na pozici páté žádným respondentem.

Finanční ohodnocení bylo na první pozici označeno 1 (1%) respondentem, na druhé pozici ani jedním respondentem, na pozici třetí 2 (2%) respondenty, na pozici čtvrté 1 (1%) respondentem a na pozici páté 88 (96%) respondenty.

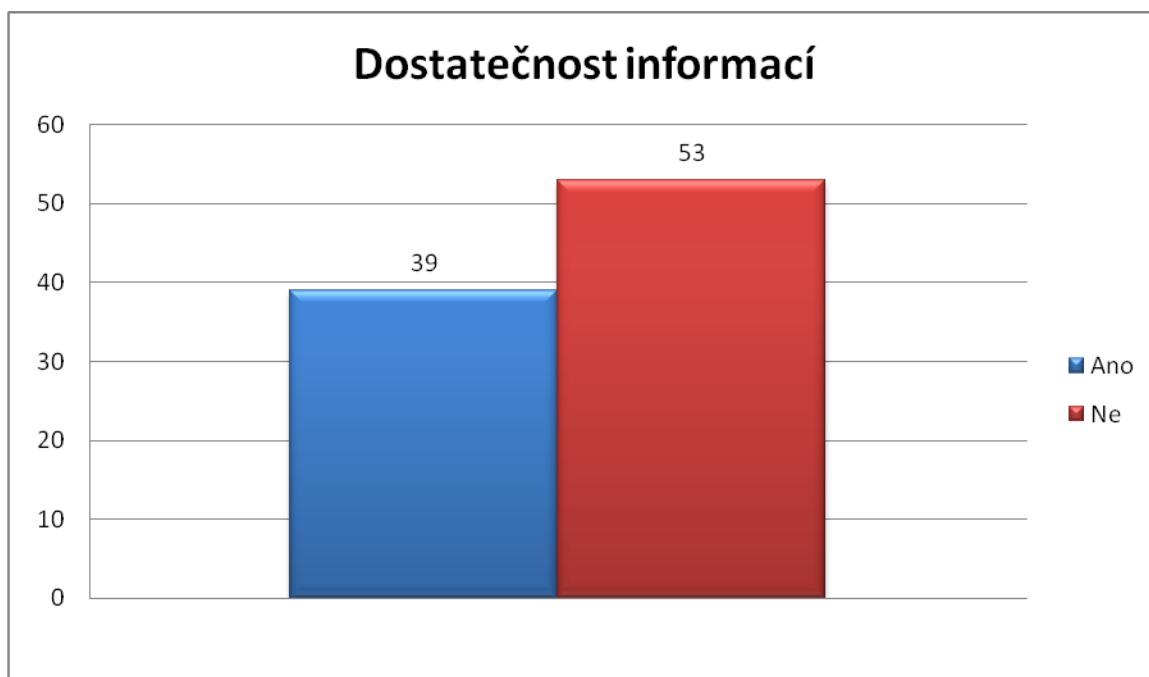
Možnost, že i Vy budete v životě potřebovat transfuzi, byla označena na první pozici 2 (2%) respondenty, na druhé pozici 83 (95%) respondenty, na pozici třetí 3 (3%) respondenty a na pozici čtvrté a páté žádným respondentem.

Bezplatná kontrola zdravotního stavu nebyla na pozici první označena ani jedním respondentem, na pozici druhé 6 (7%) respondenty, na pozici třetí 69 (75%) respondenty, na pozici čtvrté 13 (14%) respondenty a na pozici páté 4 (4%) respondenty.

Otázka č. 21 Myslíte si, že běžně dostupné informace o dárcovství krve jsou dostačující?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	39	42%
Ne	53	58%
Celkem	92	100%

Tabulka 29 Dostatečnost informací

Tabulka 30 Dostatečnost informací

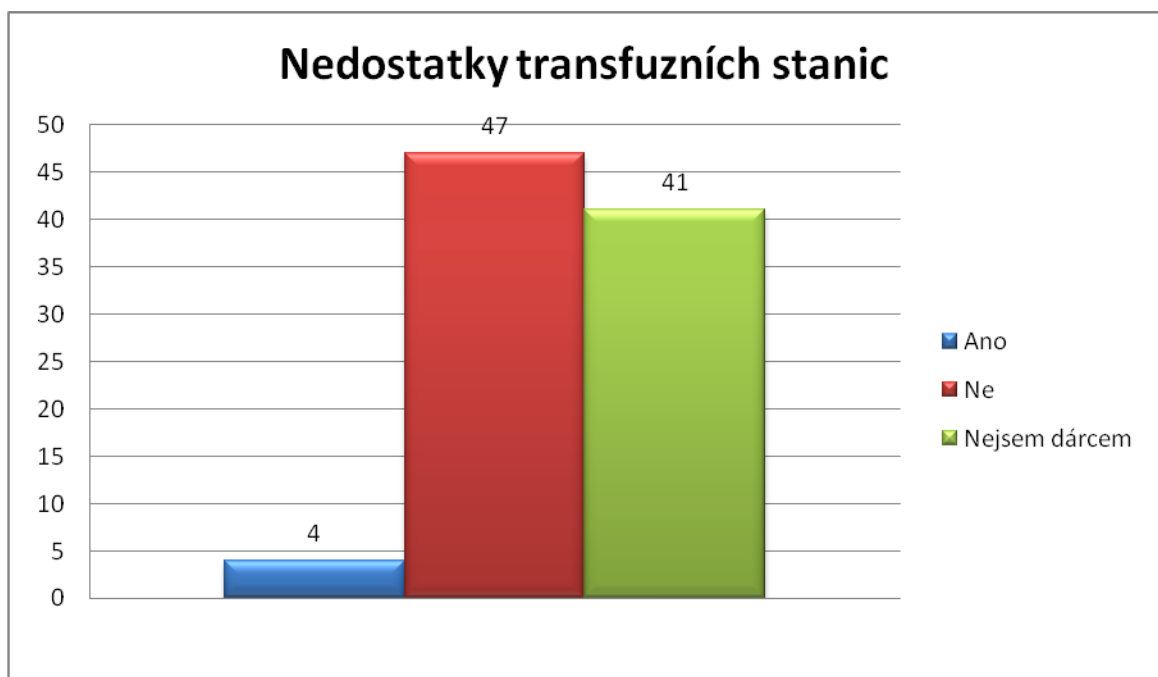
Komentář:

39 (42%) respondentů si myslí, že běžně dostupné informace o dárcovství krve jsou dostačující a 53 (58%) respondentů si myslí, že informace jsou nedostačující.

Otázka č. 22 Všimli jste si nějakých nedostatků na transfuzní stanici? (přístup personálu, prostředí, vybavení...)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	4	4%
Ne	47	51%
Nejsem dárce	41	45%
Celkem	92	100%

Tabulka 31 Nedostatky transfuzních stanic

Graf 21 Nedostatky transfuzních stanic

Komentář:

41 (45%) dotazovaných u dané otázky uvedlo, že nejsou dárce krve, 47 (51%) dotazovaných si na transfuzní stanici žádných nedostatků nevšimlo a poslední 4 (4%) dotazování uvedli, že si na transfuzních stanicích nedostatků všimlo a proto citují jejich odpovědi: „Vadí mi tam kasičky na příspěvky pro potřebné, myslím, že tím, že daruji krev jsem udělala dost“, „Některé sestry se diví proč si chci nechat proplatit jízdné“, „Dlouhé čekání“, „Když jsem přišel poprvé, nic mi nikdo nevysvětlil, vůbec jsem nevěděl, kam mám jít a co mám dělat“.

Otázka č. 23 Napadá Vás nějaký způsob jak veřejnost motivovat a informovat o dárcovství krve?

Tato otázka byla otevřená a odpovědělo na ni pouze 20 respondentů, proto cituji všechny odpovědi.

„Větší finanční ohodnocení“.

„Více informací v TV, v novinách, nábohy v práci a ve školách“.

„Facebook, přednášky na středních a vysokých školách“.

„Více informovat přes média“.

„Přednášky ve školách, v zaměstnáních“.

„Více reklamních letáků a jiných poutačů“.

„Informovat lékaři pacienty, kteří by byli vhodnými dárce“.

„Propagace na středních školách“.

„Apelace lékařů- obvodních, internistů...“.

„Facebook“.

„Více výhod pro dárce“.

„Stránky na Facebooku“.

„Rozsáhlejší informace v médiích, o tom, jak je dárcovství důležité“.

„Informační přednášky na školách“.

„Výhody pro zaměstnance, kteří krev darují“.

„Doktoři by mohli informovat vhodné pacienty“.

„Přes média“.

„Informovat studenty ve speciálních přednáškách, o tom, že mohou zachránit život“.

„Informace na Facebooku“.

„Větší ocenění dárců například zdarma vstupenky do kina nebo do divadla.“

DISKUZE

Cílem bakalářské práce bylo zjistit míru informovanosti vysokoškolských studentů, proč se studenti rozhodli krev darovat a proč krev nedarují a co by je mohlo k dárcovství vést.

Výsledky šetření byly porovnány s bakalářskou prací Bc. Marie Sochorové, která byla obhájena na LFMU 2013. Práce se zabývala dárcovstvím krve a přístupem současné společnosti. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 115 respondentů.

Cílovou skupinu charakterizují otázky č. 1 až 4, které zjišťují pohlaví, věk, místo trvalého bydliště a obor studia na vysoké škole.

V otázce č. 1 bylo zjišťováno pohlaví respondentů, dotazníkového šetření se zúčastnilo více žen 49 (53%), mužů bylo 43 (47%). V průzkumu Marie Sochorové byl výsledek opačný, jejího výzkumného šetření se zúčastnilo více mužů 59 (51%) a žen bylo 56 (49%).

V otázce č. 2 byla zjišťována věková hranice respondentů. Nejvíce respondentů bylo ve věkové hranici 18-26 let, a to 53 (58%), dále ve věkové hranici 27-35 let bylo 36 (39%) respondentů a pouze 3 (3%) respondenti uvedli věkovou hranici 36 let a více. V průzkumu Marie Sochorové byl průměrný věk respondentů 36 let.

V otázce č. 3 měli respondenti napsat přímo město trvalého bydliště, nejvíce respondentů 15 (16,5%) bydlí v Olomouci, dalších 11 (12%) respondentů bydlí ve Zlíně, 10 (11%) respondentů bydlí v Zábřehu, dále byla také uvedena města a obce Brno 7 (8%), Hněvkov 2 (2%), Hnojice 3 (3%), Horka nad Moravou 4 (4,5%), Hradec Králové 4 (4,5%), Karlovy Vary 2 (2%), Kosov 2 (2%), Ostrava 7 (8%), Otrokovice 3 (3%), Přerov 4 (4%), Pardubice 4 (4%), Pivonín 2 (2%), Praha 3 (3%), Prostějov 2 (2%), Rychnov nad Kněžnou 3 (3%) a Šternberk 4 (4,5%). Marie Sochorová ve svém výzkumu zjišťovala jako místo trvalého bydliště pouze město nebo venkov. Jejího výzkumu se zúčastnilo 95 (83%) respondentů s trvalým bydlištěm ve městě a pouze 20 (17%) respondentů s trvalým bydlištěm na venkově.

Otázka č. 4 zjišťovala, jaký typ oboru na vysoké škole respondenti studují. Výzkumu se zúčastnilo 28 (30%) respondentů studujících technický obor, 30 (33%) respondentů studujících humanitní obor jiný, než se zaměřením na zdravotnictví a 34 (37%) respondentů studuje humanitní obor se zaměřením na zdravotnictví.

Hlavním cílem bylo zjistit přístup vysokoškolských studentů k dárcovství krve a také zjistit v jaké míře jsou studenti o tomto tématu informováni.

K tomuto cíli se vztahovaly otázky č. 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21. U otázky číslo 9 vědělo správnou odpověď, a to, že pro dárcovství krve je určena věková hranice 18-65 let, vědělo 54 (59%) respondentů.

U otázky číslo 11 vědělo 88 (96%) respondentů, že při jednorázovém dárcovství krve, se dárci odebírá 450 ml krve.

Otázka číslo 12 nabízela možnosti situací a respondenti měli označit, v jaké situaci lze krev darovat. Správnou variantu, že krev lze darovat v případě tetování a piercingu provedených více než před 6 měsíci označilo 87 (95%) respondentů.

V otázce číslo 13 se ptáme, kde se respondenti dozvěděli o dárcovství krve nejvíce informací 27 (29%) respondentů se dozvědělo nejvíce informací ve škole, 32 (35%) respondentů od rodiny, 28 (30%) respondentů z médií a 5 (6%) respondentů uvedlo jiný důvod, z toho 3 respondenti uvedli kamarády a 2 respondenti uvedli svého lékaře.

Otázka číslo 14 byla zaměřena na to, zda respondenti sledují aktuální informace o dárcovství krve, 19 (21%) respondentů uvedlo, že sledují aktuální informace na internetu, 2 (2%) respondenti uvedli, že aktuální informace sledují z informačních letáků, 2 (2%) respondenti sledují informace z jiného zdroje a 69 (75%) respondentů aktuální informace nesleduje.

V otázce číslo 16 jsme se dotazovali, zda si respondenti myslí, že v České republice je nadbytečný počet dárců, tuto možnost uvedli 3 (3%) respondenti, dostačující počet, tuto možnost označilo 25 (27%) respondentů, téměř dostačující počet 22 (24%) respondentů a možnost, že v České republice je nedostačující počet respondentů označilo 42 (46%) respondentů.

V otázce číslo 17 jsme se ptali, zda respondenti vědí, kde se v okolí jejich bydliště nachází nejbližší transfuzní stanice, otázku jsme vyhodnotili pomocí odpovědí na otázku číslo 3. 49 (53%) respondentů ví, kde se nachází nejbližší transfuzní stanice, 15 (16%) respondentů si myslí, že to vědí, ale podle vyhodnocení místa bydliště a odpovědi na danou otázku to nevědí a 28 (31%) respondentů rovnou označilo jako odpověď Ne.

V otázce číslo 21 jsme zjišťovali, zda si respondenti myslí, že běžně dostupné informace o dárcovství krve jsou dostačující, 39 (47%) respondentů si myslí, že ano a zbylých 53 (58%) respondentů si myslí, že ne.

Z výše uvedených informací lze soudit, že studenti vysokých škol jsou o základních údajích k tématu dárcovství krve v celku dobře informováni. Bohužel většina z respondentů

nesleduje aktuální informace o dárcovství krve. Nejvíce informací o dárcovství krve dostávají respondenti od své rodiny a to v 35%. V porovnání s výzkumem Marie Sochorové se výsledky v podstatě neliší, také její výzkum prokázal, že společnost je v základních údajích o dárcovství krve v celku dobře informována a také její výzkum prokázal, že nejvíce informací o tomto tématu získávali respondenti od rodiny. Pouze u otázky dostačujících informací se výsledky výzkumů liší, ve výzkumu Marie Sochorové si 98% dotazovaných myslí, že běžně dostupné informace o dárcovství krve jsou dostačující.

Ostatní cíle:

Cíl č. 1 Zjistit kolik dotazovaných jsou dárci krve. Zjistit důvody, kvůli kterým dárci začali krev darovat a v jakých intervalech krev darují.

K tomuto cíli se vztahují otázky č. 5, 6, 7.

U otázky číslo 5 jsme zjišťovali počet dárců z dotazovaných respondentů. 51 (55%) respondentů uvedlo, že jsou dárci krve a zbylých 41 (45%) respondentů uvedlo, že dárci krve nejsou.

Otázka číslo 6 byla zaměřena na důvod, co respondenty vedlo k tomu, aby se stali dárci krve, u dané otázky byla možnost označit více odpovědí, proto se odpovědí sešlo 112, 41 (51%) respondentů, jak je výše uvedeno, dárci krve nejsou, finanční odměna byla zastoupena pouze 1 (1%) odpovědí, kontrola zdravotního stavu byla zastoupena 3 (3%) odpověďmi, pomoc někomu jinému byla zastoupena 37 (32%) odpověďmi, zvědavost 12 (11%) odpověďmi, výhody a ocenění pro dárci krve 5 (4%) odpověďmi, dobrý pocit, z toho, že dělám něco užitečného 1 (1%) odpovědí, jiný důvod 1 (1%) odpovědí a to, že se respondent rozhodl jít kamarádem.

V otázce číslo 7 jsme zjišťovali, jak často dárci krev darují. Opět 41 (45%) respondentů označilo odpověď, že nejsou dárci krve, 29 (31%) respondentů daruje krev v pravidelných intervalech, 18 (20%) respondentů daruje krev 1-2x do roka a 4 (4%) respondenti darují krev pouze výjimečně.

Jak můžeme vidět, většina dárců krve začala darovat kvůli pomoci někomu jinému a na druhém místě byl dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného, většina dárců také krev daruje v pravidelných intervalech. Myslím si, že toto zjištění je celkem uspokojivé.

Cíl č. 2 Zjistit důvody, které od dárcovství studenty odrazují.

K tomuto cíli se vztahuje otázka č. 8

V otázce číslo 8 zjišťujeme co respondenty, kteří krev nedarují, od tohoto kroku odrazuje. 51 (55%) respondentů uvedlo, že jsou dárci krve, 6 (7%) respondentů uvedlo, že nedarují, kvůli nedostatku informací, 12 (13%) respondentů má strach z odběru krve a nemocničního prostředí, 3 (3%) respondenti se bojí nákazy, 15 (16%) respondentů nemůže krev darovat, kvůli špatnému zdravotnímu stavu, 2 (2%) respondenti nemohou krev darovat kvůli častému těhotenství a 3 (3%) respondenti si myslí, že dárců je dostatek.

Jak vidíme nejvíce respondentů, kteří krev nedarují, nemohou kvůli špatnému zdravotnímu stavu, toto zjištění je velmi znepokojující z toho důvodu, že nad 36 let se dotazníkového šetření zúčastnili pouze 3 (3%) respondenti, zbytek se pohyboval v rozmezí od 18- 35 lety, myslím, že 12 respondentů z 92 je docela vysoké číslo, u tak mladé populace. Bohužel nemoci jako je například hypertenze postihuje čím, dál více mladou populaci. Je třeba se v tomto případě zamyslet, co udělat pro to aby se takové nemoci eliminovaly. 12 (13%) respondentů nedaruje krev kvůli strachu z odběru nebo nemocničního prostředí, s tím, bohužel nemůžeme nic moc dělat, neboť tohle je problém na psychologické úrovni, někdy to může být zapříčiněno špatným zážitkem z dětství, nebo umírající blízkou osobou v nemocničním prostředí. 3 (3%) respondenti uvedli, že se bojí nákazy, podle mě je to pouze z nedostatku informací, kdyby byli lépe o dárcovství krve informováni, neměli by důvod se nákazy bát.

Cíl 3 Zjistit, co by mohlo zvýšit motivaci studentů k dárcovství krve a na základě jejich návrhů navrhnout způsob jak veřejnost k dárcovství krve motivovat.

K tomuto cíli se vztahovaly otázky č. 20 a 23.

Otázka č. 20 mapovala, co z uvedených možností je největší motivací pro respondenty k dárcovství krve jako největší motivace pro 89 (97%) respondentů bylo vědomí pomoci druhým, na druhé pozici 83 (90%) respondentů uvedlo možnost, že i Vy budete potřebovat v životě transfuzi, na třetí pozici 69 (75%) respondentů uvedlo kontrolu zdravotního stavu, na čtvrté pozici 78 (85%) respondentů uvedlo den volna a na poslední pozici 88 (96%) respondentů uvedlo finanční ohodnocení.

Otázka číslo 23 byla otevřená, nejvíce z návrhů co mě zaujalo, byla větší propagace na školách, větší reklamy na Facebooku, ale hlavně, že by vhodné dárce mohl informovat praktický lékař.

Návrh jak veřejnost více informovat a motivovat k dárcovství krve na základě vyhodnocení otázky číslo 23:

Návrh č. 1 - Provádět systematické přednášky na středních a vysokých školách jako nábor a informovanost nových potencionálních dárců. Přednášky by měly zahrnovat základní informace o dárcovství krve, a také o důležitosti bezplatného dobrovolného dárcovství krve pro společnost.

Návrh č. 2 - Problematiku dobrovolného bezplatného dárcovství krve více propagovat prostřednictvím televize a rádií. Tyto zdroje by mohly zaručit rozšíření informací mezi veřejnost všech věkových skupin.

Návrh č. 3 - Pro mladou populaci je teď největším zdrojem informací internet, proto by se nejvíce informací a propagačních materiálů mohlo zařadit na sociální sítě, jako je teď nejrozšířenější Facebook, na této sociální síti je podle mého odhadu zaregistrováno 90% mladé populace. Také ve vyhodnocení číslo 23 většina respondentů uvedla jako návrh pro větší informovanost veřejnosti internetová média a Facebook.

Návrh č. 4 - Nejvíce mě, ale zaujal názor, že by každého vhodného dárce mohl informovat praktický lékař, který by zároveň mohl vysvětlit celý průběh dárcovství a důvody proč je dárcovství pro medicínu nezbytné. Většinou každý člověk chodí na preventivní prohlídky ke svému praktickému lékaři, na těchto prohlídkách se většinou provádí i základní vyšetření krve, podle kterého zároveň i se základním vyšetřením lékař může odhadnout, zda by byl pacient vhodným nebo nevhodným dárce a o téhle možnosti jej informovat.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou dárcovství krve, přístupu a informovaností vysokoškolských studentů.

Všechny cíle bakalářské práce byly splněny.

Dle zjištěných výsledků vysokoškolští studenti považují dárcovství krve za nezbytné. Analýza dokazuje, že si většina respondentů myslí, že v České republice je nedostačující počet dárců, podle získaných výsledků je to i v závislosti na nedostatku informací. O základních údajích co se týče dárcovství krve, jsou ale respondenti celkem srozuměni. Překvapením bylo množství respondentů, kteří nemohou být dárci krve ze zdravotních důvodů.

Výstupem praktické části jsou návrhy jak veřejnost více informovat a motivovat k dárcovství krve.

Jedním z důležitých informačních kanálů by mohl být internet, mladá populace právě na internetu tráví mnoho času a je to jejich největší zdroj informací. Dalšími zdroji informací by mohla být televize, nebo rádia. Nejzajímavějším návrhem mi ale přišlo informovat a motivovat vhodné dárce prostřednictvím praktických lékařů. Lékaři by v tomto ohledu mohli mít velký vliv na potenciální dárce.

Celých 89 (97%) respondentů uvedlo, jako nejvyšší motivaci k dárcovství krve vědomí pomoci druhým, což je velmi uspokojivý výsledek, bohužel i přesto skoro polovina respondentů krev nedaruje. U několika málo respondentů se jako motivační faktor k dárcovství krve objevila i finanční odměna. Toto řešení, ale nemůžeme brát jako správnou cestu, mnoho studentů by sice vidina finanční odměny k dárcovství krve vedlo, ale z důležitých důvodů preferujeme dobrovolné bezplatné dárcovství krve. Finanční odměny s sebou vždy nesou riziko zamlčení důležitých informací o skutečném zdravotním stavu. Možnou cestou by byly větší výhody pro studenty od zdravotních pojišťoven, např. zdarma vstupenky do kina, divadla, příspěvky na permanentky na bazén, do posilovny....

Studenti a mladá populace obecně, jsou nejdůležitější cílovou skupinou pro nábor nových dárců. Proto čím dříve bude mladá populace o problematice dárcovství krve informována, tím je větší šance, že se více mladých lidí rozhodne stát dárci krve.

Proto je velmi důležité v rámci podávaných informací, jakýmkoliv způsobem, informovat o důležitosti dobrovolného a bezplatného dárcovství krve.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BOHONĚK, Miloš. Krev jako léčivo: informace pro dárce krve. 2. vyd. Úřad českého červeného kříže, 2000. ISBN 978-802-3920-406.
- ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ: oficiální stránky Českého červeného kříže [online]. c2013 [cit. 2014-05-10]. Proč je dárcovství krve bezplatné?. Dostupné z WWW: <http://www.cervenyriz.eu/cz/proc_bdk.aspx>.
- ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ: oficiální stránky Českého Červeného Kříže [online]. c2013 [cit. 2014-05-10]. Kdo se může stát dárce krve?. Dostupné z WWW: <<http://www.cervenyriz.eu/cz/podminky.aspx>>.
- DOBŘÝ, Eduard a Jaroslav FIALA. Dárcovství krve. 1. Vyd. Praha: SZdN, 1957. Zdravotnické aktuality; sv. 108.
- FÁBRYOVÁ, Viera et al. Imunohematologie a transfúzna medicína pre prax. 1. Vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN: 978-80-247-4391-2.
- HAVLOVÁ, K. Dárcovství: V hlavní roli krev. Zdravotnické noviny. 2006, roč. 45, č. 2. ISSN 0044-1996.
- CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- JELÍNEK, Jan a Vladimír ZICHÁČEK. Biologie pro gymnázia. 9. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007. ISBN 978-80-7182-213-4.
- KELNAROVÁ, Jarmila. Ošetřovatelství pro střední zdravotnické školy - 2. ročník. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-802-4731-063.
- MAISNAR, Vladimír a Vít ŘEHÁČEK. Léčba transfuzními přípravky. 1. vyd. Hradec Králové: HK Credit, 2001. ISBN 80-902753-3-8.
- MINISTERSTVO OBRANY A ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Projekt strategické krevní banky. 2004-2014. [online]. [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=6029>
- NIKLÍČEK, Ladislav a Karel ŠTEIN. Dějiny medicíny v datech a faktech. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1985.
- PENKA, Miroslav a kol. *Hematologie a transfúzní lékařství*. I, Hematologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3459-0

- PENKA, Miroslav a kol. Hematologie a transfuzní lékařství. II, Transfuzní lékařství. 1.vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3460-6.
- PROCHÁZKA, Jiří. 40 let bezpříspěvkového dárcovství krve. Praha: Úřad českého červeného kříže, 2000.
- SANAPLASMA. Jak probíhá odběr plasmy? [online]. [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.sanaplasma.cz>
- ŠVEJNOHA, Josef. Historie Mezinárodního Červeného kříže. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2008. ISBN 978-80-87036-28-0
- TROJAN, Stanislav a kol. Lékařská fyziologie. Vyd. 4., přeprac. a dopl. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0512-5.
- TUREK, Petr, Jiří MASOPUST a Vít ŘEHÁČEK. Máte krev v žilách? Darujte ji!. 3. vyd. Hradec Králové: HK Credit, 2010. ISBN 978-80-86780-43-6.
- ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR. Národní registr osob trvale vyloučených z dárcovství krve. [online]. 2010-2014. [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/registry/narodni-zdravotni-registry/nr-osob-trvale-vyloucenych-darcovstvi-krve>
- VYHLÁŠKA MZ ČR č. 143/2008. O stanovení bližších požadavků pro zajištění jakosti a bezpečnosti lidské krve a jejích složek (vyhláška o lidské krvi). Sbírka zákonů ČR.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČČK- Český červený kříž

ČR- Česká republika

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Krupěj krve	26
Obrázek 2 Medaile prof. Jana Jánského	27
Obrázek 3 Zlaté kříže	27

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Charakteristika a výskyt systému AB0 v české populaci (Trojan, 2003, s. 152)	14
Tabulka 2 Dědičnost krevních skupin.....	15
Tabulka 3 Pohlaví	32
Tabulka 4 Věková hranice	33
Tabulka 5 Místo trvalého bydliště	34
Tabulka 6 Typ oboru.....	36
Tabulka 7 Jste dárcem krve?	37
Tabulka 8 Co Vás k dárcovství vedlo- 1 odpověď	38
Tabulka 9 Co Vás k dárcovství vedlo- více odpovědí	40
Tabulka 10 Co Vás k dárcovství vedlo- souhrn.....	41
Tabulka 11 Jak často krev darujete	43
Tabulka 12 Proč nedarujete.....	44
Tabulka 13 Věková hranice pro dárcovství	46
Tabulka 14 Daruje někdo z Vašich známých.....	47
Tabulka 15 Množství krve	48
Tabulka 16 Příklad kdy lze krev darovat	49
Tabulka 17 Nejvíce informací.....	50
Tabulka 18 Aktuální informace	52
Tabulka 19 Krevní skupina	53
Tabulka 20 Počet dárců v ČR	54
Tabulka 21 Nejbližší transfuzní stanice	55
Tabulka 22 Je dárcovství nezbytné	56
Tabulka 23 Krevní transfuze.....	57
Tabulka 24 Finanční ohodnocení.....	58
Tabulka 25 Vědomí pomoci druhým	58
Tabulka 26 Den volna	59
Tabulka 27 Možnost, že i Vy budete potřebovat transfuzi	59
Tabulka 28 Bezplatná kontrola zdravotního stavu.....	60
Tabulka 29 Dostatečnost informací	61
Tabulka 30 Dostatečnost informací	61
Tabulka 31 Nedostatky transfuzních stanic	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Pohlaví.....	32
Graf 2 Věková hranice	33
Graf 3 Místo trvalého bydliště	35
Graf 4 Typ oboru.....	36
Graf 5 Jste dárce krve?.....	37
Graf 6 Co Vás k dárcovství vedlo- 1 odpověď	39
Graf 7 Co Vás k dárcovství vedlo souhrn.....	42
Graf 8 Jak často krev darujete.....	43
Graf 9 Proč nedarujete	45
Graf 10 Věková hranice pro dárcovství.....	46
Graf 11 Daruje krev někdo z Vašich známých	47
Graf 12 Množství krve	48
Graf 13 Příklad kdy lze krev darovat	49
Graf 14 Nejvíce informací	50
Graf 15 Aktuální informace	52
Graf 16 Krevní skupina.....	53
Graf 17 Počet dárců v ČR	54
Graf 18 Nejbližší transfuzní stanice.....	55
Graf 19 Je dárcovství nezbytné	56
Graf 20 Krevní transfuze.....	57
Graf 21 Nedostatky transfuzních stanic	62

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník pro dárce

Příloha PII: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO DÁRCE

DOTAZNÍK PRO DÁRCE KRVE

verze I./2005

Příjmení.....titul.....	číslo odběru (nevyplňujte)
Jméno..... rodné číslo	

Vyplňte, prosím, zodpovědně a úplně všechny údaje a otázky. **Správnou odpověď' zakroužkujte!**

Před vyplněním dotazníku se seznamte, prosím, s „**Poučením dárce krve**“

1. Seznámil(a) jste se s poučením o rizikovém chování z hlediska darování krve a rozumíte mu? ano ne
2. Patříte do některé skupiny s rizikovým chováním? (viz „**POUČENÍ DÁRCE KRVE**“)..... ano ne

SOUČASNÝ ZDRAVOTNÍ STAV

3. Cítíte se zdráv(a)? ano ne
4. Užíváte pravidelně léky? (uveďte všechny, včetně např. acylpyrinu, hormonální antikoncepce) ano ne
Jaké:
5. Užil(a) jste v posledních 4 týdnech nějaké léky? ano ne
Jaké:
6. Léčíte se nebo jste sledován(a) pro nějaké onemocnění (včetně infekčního)?.....ano ne
7. Potíte se v noci v nadměrné míře, pozorujete zvýšené teploty, zduřelé uzliny?.....ano ne
8. Hubnete v poslední době bez zjevné příčiny?ano ne
9. Prodělal(a) jste v posledních 4 týdnech nějaké onemocnění (nachlazení, průjemové onemocnění apod.)?ano ne
10. Podstoupil(a) jste v posledních 7 dnech trháni zubů nebo malý chirurgický výkon?..... ano ne
11. Měl(a) jste v posledních 4 týdnech přisáté klíště?..... ano ne

ZMĚNY ZDRAVOTNÍHO STAVU

Prodělal(a) jste v posledním roce (t. j. v uplynulých 12 měsících):

12. Transplantace, operace, úrazy ošetřované v nemocnici, pobyt v nemocnici, nitrožilně podané léky, endoskopické vyšetření nebo zavedení katétru (cévky), poranění injekční jehlou, kontakt s krví (poraněním nebo sliznicí)?ano ne
Jaké: Kdy:
13. Dostal(a) jste v posledním roce transfuzi krve?..... ano ne
14. Bylo Vám v posledním roce provedeno tetování, akupunktura, propíchování uší, piercing?..... ano ne
15. Byl(a) jste v posledním roce očkován(a)?..... ano ne
Proti čemu:
16. Pracujete v rizikovém (infekčním, zdraví škodlivém) prostředí?..... ano ne
V jakém (infekce, záření, chemická rizika atd.)
17. Byl(a) jste v posledním roce léčen(a) pro pohlavní chorobu? ano ne
18. Byl(a) jste v posledním roce pokousán(a) zvířetem?..... ano ne
19. Byl(a) jste v posledním roce v úzkém kontaktu (rodina, zaměstnání) s nemocným s infekční žloutenkou, AIDS nebo jiným infekčním onemocněním?..... ano ne
Jakým:
20. Pobýval(a) jste v posledním roce v exotických oblastech tropů nebo subtropů?..... ano ne
Kde? (i krátkodobě, turistický pobyt):
21. Pro ženy: Byla jste v posledním roce nebo jste těhotná?..... ano ne

ODBĚRY KRVE V MINULOSTI

22. Darujete krev nebo její složky poprvé?..... ano ne
23. Snášíte odběry dobře? (pokud darujete poprvé, otázku nevyplňujte)..... ano ne
24. Chodíte darovat i do jiného zdravotnického zařízení? (darujete-li poprvé, otázku nevyplňujte) ano ne
25. Byl(a) jste někdy odmítnut(a) jako dárce/dárkyně krve?..... ano ne
Důvod:

PRODĚLANÉ CHOROBY – ANAMNÉZA (od narození do dnešního dne)

26. Infekční žloutenka, tuberkulóza, pohlavní nemoc (syfilis, kapavka), jiné přenosné nemoci (inf. mononukleóza, klíšťová encefalitida, brucelóza, tularémie, toxoplazmoza, listerioza, borelióza, malárie, babezióza, kala-azar, leishmanioza, Chagasova choroba, leproza, Q horečka, tyfus, paratyfus, aj.)..... ano ne
27. Nemoci srdce, nemoci cév, vysoký nebo nízký krevní tlak ano ne
28. Nemoci krve (chudokrevnost, krvácivost, polycytémie, thalassémie, aj.) ano ne
29. Nemoci zažívacího traktu (vředová choroba, záněty slinivky, střeva, aj.) ano ne
30. Nemoci žláz s vnitřní sekrecí (cukrovka, poruchy metabolismu, štítná žláza, aj.)..... ano ne
31. Nemoci ledvin (záněty, kameny, kolika, aj.)..... ano ne
32. Nemoci dýchacích orgánů (astma, rozedma plic, zánět průdušek, zápal plic, aj.)..... ano ne
33. Nemoci kostí a kloubů (záněty kloubů, revmatická horečka, osteomyelitis, aj.) ano ne
34. Nádorové onemocnění..... ano ne
35. Nemoci nervové soustavy, nemoci oka, psychická onemocnění (křečové stavy, epilepsie, roztroušená skleróza, glaukom, deprese, psychoza, aj.)..... ano ne
36. Operace a všechny větší úrazy; transplantace..... ano ne
Jaké:
37. Byla Vám implantována tvrdá plena, rohovka nebo ušní bubínek?..... ano ne
38. Alergie a kožní onemocnění (např. anafylaktický šok, senná rýma, aj.) Jaké?..... ano ne
39. Bylo u Vás nebo v rodině zjištěno onemocnění Creutzfeldt-Jakobovou chorobou?..... ano ne
40. Užíval(a) jste někdy následující léky: isotretinoin (např. Accutane), etretinate (např. Tegison), aciretin (např. Neotigason), finasteride (např. Proscar, Propecia), aj.? (viz „Poučení dárce krve“)..... ano ne
41. Byl(a) jste někdy léčen(a) růstovým hormonem nebo extraktem slinných žláz či hypofýzy?..... ano ne
42. Byl(a) jste někdy léčen(a) pro alkoholismus nebo lékovou závislost?..... ano ne
43. Užíval(a) jste někdy drogy (zejména nitrožilní aplikace)?..... ano ne
44. Narodil(a) jste se nebo žil(a) jste v zahraničí? Kde?..... ano ne
45. Pobýval(a) jste v období 1980-1996 celkem déle než 6 měsíců ve Velké Británii nebo Francii?..... ano ne
46. Máte zaměstnání nebo koníčka se zvýšenou tělesnou zátěží nebo nároky na pozornost? (řidič z povolání, pilot, práce ve výškách, horolezectví, potápění)..... ano ne

Stvrzuji, že jsem nezamlčel(a) žádné závažné skutečnosti a všechny vyplněné údaje jsou pravdivé (zamlčení skutečností, které mohou ohrozit zdraví nebo život pacienta dostávajícího transfuzi, je zákonem postižitelné).

Seznámil(a) jsem se s „Poučením dárce krve“ a jeho obsahu rozumím. Ve smyslu znění „Poučení dárce krve“ se považuji se za vhodného dárce, jehož krev neohrozí zdraví příjemce.

Byl(a) jsem poučen(a) o průběhu odběru a rizicích s ním spojených a s odběrem souhlasím. Byl(a) jsem poučen(a) o tom, že mám právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoliv od odběru ustoupit. Souhlasím s tím, aby moje krev byla vyšetřena všemi potřebnými testy, včetně testu na AIDS a aby v případě nevyhovujících výsledků byla použita v rámci zdravotní péče k jiným než transfuzním účelům. Byl(a) jsem poučen(a), že v případě nevyhovujících laboratorních vyšetření budu informován(a). Prohlašuji, že nepřicházím darovat krev za účelem vyšetření na AIDS. Beru na vědomí, že nejméně 30 minut po odběru bych měl(a) odpočívat a teprve poté se aktivně účastnit silničního provozu.

Souhlasím s tím, že mé osobní údaje a údaje o mém zdravotním stavu budou evidovány při dodržování povinné mlčenlivosti dle platného zákona a při dodržování zásad lékařského tajemství budou využívány v rámci transfuzní služby (např. referenční laboratoře pro infekční choroby, registr vyřazených dárců krve, registr dárců krve se vzácnou krevní skupinou, aj.) a v rámci výuky studentů ve zdravotnictví.

Souhlasím s tím, že mé osobní údaje budou sděleny subjektům ČČK pro potřeby odměňování dárců.

Souhlasím s tím, aby léčivé přípravky, vyrobené z mé krve (nebo plazmy), byly použity v souladu s medicínskými, etickými a humanitárními principy k léčbě nemocných v rámci platné legislativy pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost. V případě vzniku přebytku vyrobených léčivých přípravků v ČR souhlasím s jejich vývozem za účelem léčby nemocných v jiných zemích.

Datum

Podpis dárce

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU LÉKAŘEM

Vyhovuje ☐	Nevyhovuje ☐	Nevyhovuje pro:.....
Datum.....		Podpis lékaře

PŘÍLOHA PII: DOTAZNÍK

Vážené studentky a studenti,

jmenuji se Lucie Ondruchová a jsem studentkou kombinovaného studia 3. ročníku oboru Všeobecná sestra na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který bude sloužit k sepsání bakalářské práce na téma: Informovanost a přístup vysokoškolských studentů k dárcoství krve.

Dotazník je anonymní a dobrovolný. Dotazník bude sloužit pouze ke studijním účelům.

Instrukce k vyplnění: Vámi zvolenou odpověď jasně označte. V daných otázkách prosím zakroužkujte jen jednu odpověď, pokud u otázky není uvedeno jinak.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku

Pěkný den

1) ***Jakého jste pohlaví?***

- a) muž
- b) žena

2) ***Jaký je Váš věk?***

- a) 18-26 let
- b) 27-35 let
- c) 36 let a více

3) ***Místo trvalého bydliště:.....***

4) ***Jaký typ oboru na Vysoké škole studujete?***

- a) technický obor
- b) humanitní obor jiný než se zaměřením na zdravotnictví
- c) humanitní obor se zaměřením na zdravotnictví
- d) jiný typ oboru.....

5) ***Jste dárce krve?***

- a) ano
- b) ne

6) Co Vás k dárcovství krve vedlo?(možno více odpovědí)

- a) finanční odměna
- b) kontrola svého zdravotního stavu
- c) pomoc někomu jinému
- d) zvědavost
- e) výhody a ocenění pro dárce
- f) dobrý pocit z toho, že dělám něco užitečného
- g) jiný (uved'te).....
- d) nejsem dárce

7) Jak často krev darujete?

- a) v pravidelných intervalech (pokud mi to zdravotní stav dovolí)
- b) 1-2x do roka
- c) krev daruji je výjimečně
- d) nejsem dárce

8) Z jakého důvodu krev nedarujete?(možno více odpovědí)

- a) nedostatek informací
- b) obavy a strach z odběru krve a nemocničního prostředí
- c) bojím se nákazy
- d) nemohu darovat, kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu
- e) kvůli častému těhotenství
- f) nikdy mě to nenapadlo
- g) myslím si, že dárců je dostatek
- h) často navštěvuji exotické země
- i) jiný (uved'te)
- j) jsem dárce krve

9) Víte, jaká je věková hranice pro dárcovství krve?

- a) 15- 90 let
- b) 18- 50 let
- c) 18- 65 let
- d) 18- 70 let

10) Daruje krev někdo z Vašich příbuzných, známých, kamarádů, kolegů...?

- a) ano
- b) ne

11) Víte, kolik mililitrů krve se při dárcovství jednorázově odebírá?

- a) 300 ml
- b) 450 ml
- c) 750 ml
- d) 1050 ml

12) V jakém z níže uvedených případů krev darovat můžete?

- a) těhotenství
- b) tetování a piercing provedené více než před 6 měsíci
- c) žloutenka typu B
- d) zhoubné nádorové onemocnění

13) Kde jste se o dárcovství krve dozvěděli nejvíce informací?

- a) ve škole
- b) od rodiny
- c) z médií
- d) jiný (uveďte)

14) Sledujete aktuální informace o dárcovství krve?

- a) ano, na internetu
- b) ano, z informačních letáků
- c) ano, z jiného zdroje
- d) ne

15) Znáte svou krevní skupinu?

- a) ano
- b) ne

16) Myslíte si, že dárců krve v ČR je?

- a) nadbytečný počet
- b) dostačující počet
- c) téměř dostačující počet
- d) nedostačující počet

17) Víte, kde se v okolí Vašeho bydliště nachází nejbližší transfuzní stanice?

a) ano

kde?.....

b) ne

18) Myslíte si, že dárcovství krve je pro současnou medicínu nezbytné?

a) ano

b) ne

19) Dostal jste Vy, nebo některý z Vašich příbuzných či známých krevní transfúzi?

a) ano

b) ne

20) Kdybyste měli seřadit následující možnosti, podle toho co je pro Vás největší motivace k dárcovství krve od 1 do 5, kdy 1 je nejvyšší motivace a 5 nejnižší motivace:

a) finanční ohodnocení

b) vědomí pomoci druhým

c) den volna

d) Možnost, že i Vy budete v životě potřebovat transfúzi

e) kontrola zdravotního stavu před dárcovstvím krve

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

21) Myslíte si, že informace, které jsou o dárcovství krve běžně dostupné dostačující?

- a) ano
- b) ne

22) Všimli jste si nějakých nedostatků na transfuzní stanici? (přístup personálu, prostředí, vybavení,...)

- a) ne
- b) ano

Jakých?

.....
.....
.....

23) Napadá Vás nějaký způsob jak veřejnost motivovat a informovat o dárcovství krve?

.....
.....
.....
.....
.....